

UMUDUN KADINLARI DERGİ KÜNYESİ

Sayfanın sol üst köşesinde üst bilgi olarak derginin logosu yer alıyor. İki bulut arasından doğan güneş görüntüsü. Bulutlar mavi, güneş sarı. Görüntünün üstünde yarım ay şeklinde dizilmiş Umudun kadınları yazısı. Altında düz biçimde dizilmiş “Yazılı, sesli aylık dergi” yazısı. Yazılar mor.

Umudun Kadınları Yazılı ve Sesli Aylık Dergi

Yıl 2, Sayı 19, Ağustos 2023

Yayın Kurulu Üyeleri: Emine KAMÇI, Emine ORTAKAYA, Selvet BAYRAKTAR TOKAT, Sultan ÇAMUR KARATAŞ, Şule SEPİN İÇLİ.

Seslendirenler: Ceren Serap AKIN, ecem ZAFER, Emine KAMÇI, Gamze YILGIN, Merve KOÇ, Münevver ERTÜRK, Nazmiye COŞKUN, Serap KARACA, Selver ŞAHAN, Sultan ÇAMUR KARATAŞ.

Montaj: Ali CENGİZ, Yılmaz ARSLAN.

Düzeltenler: Ayşen DOĞRUER, Esra Ebru MAVİ, Sultan ÇAMUR KARATAŞ.

İletişim:

[Web sitesi: www.umudunkadinlari.com](http://www.umudunkadinlari.com)

[E-posta: umudunkadinlari@gmail.com](mailto:umudunkadinlari@gmail.com)

[You tube Kanalı: Umudun Kadınları](#)

<https://www.youtube.com/channel/UCemhgfNg5mivFwRrJPO9FZQ>

[Twitter: Umudun Kadınları Dergi@KadUmudun](mailto:Umudun_Kadinlari_Dergi@KadUmudun)

<https://twitter.com/KadUmudun>

[Instagram: umudunkadinlari](#)

<https://instagram.com/umudunkadinlari?igshid=YmMyMTA2M2Y=>

[Facebook hesabı: Umudun Kadınları](#)

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100077440465949>

[Facebook sayfası: Umudun Kadınları Dergi](#)

https://www.facebook.com/Umudun-Kad%C4%B1nlar%C4%B1-Dergi-107662891830597/?ref=page_internal

Podcast: <https://podcasters.spotify.com/pod/show/umudun-kadnlar>

Spotify: umudun kadınları

Spotify: <https://open.spotify.com/show/6AjV2k5J5oO1DgKV3AkuVM>

Apple:

WhatsApp: Şule Sepin İçli: [05323604831](https://wa.me/05323604831)

Sultan Çamur Karataş: [05065140294](https://wa.me/05065140294)

UMUDUN KADINLARINDA BU AY

HAZIRLAYAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Hepinize sıcak bir merhaba sevgili Umudun Kadınları izleyenlerimiz. Havalar yavaş yavaş serinlemeye başlasa da gündem her zamanki gibi sıcak. Öyleyse sıcak gündemimize başlama zamanı.

Bir kadın tacize uğradığında, olayı saptırarak kadının suçlu olduğuna inananlar var ne yazık ki. Selvet Bayraktar Tokat, kadına tacizin evrenselliğini, dayanışmanın önemini vurguluyor ‘Bu Utanç Artık Kadınlara Yazılmayacak’ yazısında.

Kim okuma-yazmayı tek başına öğrenebilir ki? Kabartma yazıyı kendi çabasıyla öğrenen bir konuğumuz var Şule Sepin İçli’nin hazırladığı ‘Arı Kovanı’ köşemizde. ‘You Tube’den Kabartma Yazı Öğrenen Birini Duydunuz mu Hiç?’ İşte size duyuruyoruz, Ezda Akcan’ı izleyelim mi?

Voleybolda dünya şampiyonu olduk ama cinsiyet üzerinden olumsuz değerlendirmeler hız kesmeden devam etti. Sultan çamur Karataş’ın bu haksız değerlendirmelere bir yanıtı var, ‘Bir Mücadele Yöntemi Olarak Voleybol’ yazısında.

Hemen her gün kadınlarla ilgili olumsuz haberler duyuyoruz. Selvet Bayraktar Tokat ezber bozarak kadınların kazanımlarından, buldukları ilginç mücadele yöntemlerinden oluşan haberleri derlemiş bizler için ‘Kadının Güncesi’ köşemizde.

Bu sayımızda yeni bir yazarımızla tanıştırıyoruz sizleri. Tele 1’den tanıdığınız Hülya Coşkun, spor ve spor medyasında kadınlara yüklenen cinsiyet rolleri algısından yola çıkarak bir değerlendirme yapıyor ‘Özgür Kadının Sembolleri’ yazısında.

‘Dengede Kalmak’ köşemizde Şeyma Büyükurvay Şatay, şıarmakla sevgiyi birbirine karıştıranlara sesleniyor ‘Çok Seversem Şımarır mı?’ yazısıyla.

Ebru Bozcuk yine çok sık dillendirilen kadın yargılarını gözler önüne sererek sıralıyor yapmamız gerekenleri bir bir, ‘Bir Kadının Var Oluş Hikâyesi’ yazısında.

Emine Ortakaya ‘Tarihin Kadın Yüzleri’ köşemizde, yoğun bir mücadeleyle doktor olan bir kadını anlatıyor ‘İlk Kadın Doktor Elizabeth Blackwell’ yazısında.

Deneyimleriyle, birikimleriyle çevrelerine yararlı erkeklere bazı lakaplar yakıştırılır. İşte Ergür Altan, kadınlara duyarlı böyle bir adamı anlatıyor yine duygu katarak ‘Cevher Babanın Kadınlık Halleri’ yazısında.

Selvet Bayraktar Tokat ‘Bilim Dünyasında Bu Ay’ köşemizde yine gereksinim duyduğumuz, ilgimizi çeken haberlerle buluşturuyor bizi. Haydi, biraz ipucu verelim. Kadın cerrahlar neleri başarıyor, kalp krizlerinde kadın ve erkeklerin bir gün önce hissettikleri, sigara hiç aklınıza gelmeyen neye yol açıyor?

Şule Sepin İçli hastanede yaşadığı bir deneyimi aktararak engelliliğe bakış açısıyla ilgili farklı değerlendirmeler yapıyor ‘Hastanede Duygusal Anlar’ yazısında.

Menekşe Koçak ara verdiği köşesine geri döndü. ‘Duygularımızı İfade Edebiliyor muyuz’ köşemizde hem kendi hem de başkalarının duygularını anlamanın dengesini nasıl kuracağımızı anlatıyor, ‘Evrenin Dili Sevgi’ yazısında.

Kendi isteğimizle başka bir eve taşınısak da anılarımızın olduğu evden ayrılmak zor gelebilir bize. İşte Emine Kamçı ‘Benim Küstüm Çiçeğim’ yazısında anlatıyor duygu dolu bu anları.

‘Çoğalalım Çoğaltalım’ köşemizde Sultan Çamur Karataş, Meryem Kadın Kooperatifinden Kadem Doğan’la söyleşmiş. “Kadınlar deprem sırasında nasıl harikalar yaratmışlar, helal olsun” demekten kendini alamıyor insan.

Aziz Nesin’in kitaplarını okuyup da gülmeyen, gülerken de düşünmeyen biri var mıdır aramızda? Filiz Gülmez, ‘Mum Hala’ yazısında Aziz Nesin’in bazı yapıtlarıyla ilgili değerlendirmeler yapıyor.

Sonbahar geldi, kış hazırlıkları da başladı. Turşu kurmak vazgeçilmezimiz. Turşuyu tutturmak da ayrı bir iş. Rahime Söylemez Çetin ‘Deneyimlediklerim’ köşemizde turşu yapmanın püf noktalarını anlatıyor bize, ‘Turşu Nasıl Yapılır Yararları Nelerdir?’ yazısında.

Selvet Bayraktar Tokat’ın hazırladığı ‘Sanatın Kadın Sesleri’ köşemiz yine başarılı kadınların oyunlaştırıldığı tiyatro, kadınların yaşam öykülerinin ele alındığı film gösterimi, ödül alan kadın sanatçı haberlerinin ayrıntılarıyla zenginleştirilmiş.

Filiz Gülmez ‘Selvi Boylum Al Yazmalım’ köşemizde kâğıt mendillere, peçetelere yazılan duygu dolu anıların olduğu bir sevgi öyküsünü paylaşıyor bizimle, ‘O muydu Yanımdan Geçen?’ diyor.

Umutla uyanmanın zamanı geldi de geçiyor bile. ‘Yüreğimizden Taşanlar’ köşemizde, Metin Eloğlu’nun yazdığı ‘Uyan’ şiiriyle sesleniyoruz sizlere.

Sevmenin, sevilmenin ne kadar önemli olduğunu söylüyoruz da artık sevgimizi göstermeyi unuttuk da bunun yerine daha çok kavga etmeyi koymaya başladık sanki. Oya - Bora yeniden hatırlatıyor bize, ‘Umut Şarkıları’ köşemizden ‘Sevme Zamanı’ diyerek sesleniyor. Biz de umutlanma ve sevme zamanının geldiğini düşünüyoruz. Sizlere kocaman sevgilerimizi gönderiyoruz. Bizimle kalın.

BU UTANÇ ARTIK KADINLARA YAZILMAYACAK

YAZAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Gün geçmiyor ki kadınlara yönelik bir taciz haberi okumayalım. Trafikte kadına taciz, sokakta kadına taciz, işyerinde kadına psikolojik taciz, her yerde en küçük hak kısıntısı için bile mücadele etmek zorundayız. Sadece bizim ülkemiz için geçerli değil bu durum. Dünyada da kadın olmak iki kat daha fazla varoluş çabası gerektiriyor. İşin tuhaf yanı şu, kimse yaşattığı durumun sorumluluğunu da almıyor. Utanmadan bedensel veya ruhsal bütünlüğünü ihlal ettiği kadını suçlamaktan da geri durmuyor.

İspanya Futbol Federasyonu Başkanı Luis Rubiales’in Kadınlar Dünya Kupası finalinde İspanyol milli futbolcu Jenni Hermoso’yu dudaklarından öpmesinin ardından milyonlar tarafından izlenen tartışma, İspanya’nın ve sporun çok ötesine yayıldı ve dünya çapında herkesin gündemine girdi.

FIFA Kadınlar Dünya Kupası’nın 20 Ağustos’taki finalinde İngiltere’yi 1-0 yenerek tarihinde ilk defa dünya şampiyonu olan İspanya Kadın Milli Futbol Takımı’nın Sidney’deki maç sonrasındaki madalya töreni ve kutlamalar sırasında İspanya Futbol Federasyonu Başkanı Rubiales’in bazı hareketleri tepki aldı.

İspanya’nın maçı kazanmasının ardından sevinç gösterisi sırasında şeref tribününden uygunsuz hareketler yapan Rubiales, daha sonra madalya töreninde İspanyol futbolcu Jennifer Hermoso’yu dudağından öptü.

FIFA Disiplin Kurulunun açtığı soruşturma kapsamında 90 gün süreyle geçici olarak görevinden alındı. Kendisine ülkesinde gelen siyasi ve sosyal baskıların ardından 10 Eylül'de istifa etmek zorunda kaldı. Görevi bırakmamak için de fazlasıyla direndi. Her şey kadın oyuncunun rızasıyla oldu gibi klasik söylemler kullandı. Rubiales'in annesi oğlunun görevde kalması için açlık grevine başladı. Yürütülen araştırmalar kapsamında, federasyon başkanına cinsel saldırı soruşturması açıldı. Hâkime ifade veren Rubiales'in, yöneltilen soruları yanıtladığı ve tüm suçlamaları reddettiği öğrenildi. Basına verilen bilgilerde, yaklaşık 50 dakika süren soruşturmaya, İspanya'nın ünlü kadın avukatlarından Olga Tubau ile birlikte giden Rubiales, söz konusu öpme olayının Hermoso'nun da rızasıyla gerçekleştiğini tekrarladı. Kendisi kadına yönelik cinsel saldırıyla suçlanırken ona kadın avukatın eşlik etmesinin son derece sinir bozucu olduğunu yazmadan da geçemem doğrusu. Rubiales Toplumsal bir linç yaşadığını belirtip kendini mağdur olarak gösterme gayretine girdi.

Savcılık ve suçlamayı yapan avukat ise soruşturmayı yürüten hâkimden, **Rubiales'in, futbolcu Hermoso'dan en az 500 metre uzak durmasını ve 15 günde bir hâkim karşısında ifade vermesini talep etti.**

Diğer yandan federasyon içinde yaşanan tartışmalar da devam ediyor.

Şunun hakkını vermek isterim, bizim ülkemizde çok zor gösterilebilecek tepkileri İspanya Kadın Futbol Takımı oyuncuları ve o ülkenin halkı ortaya koydu. Cumhuriyet gazetesinin haberine göre Kadınlar futbolunda son dünya şampiyonu olan İspanya Milli Takımı'ndaki 23 futbolcu, yaklaşık 30 kadar bazı kadın futbolcunun da desteğini alarak, UEFA Kadın Uluslar Ligi maçları dolayısıyla açıklanacak aday kadroya çağrılmaları halinde kampa katılmayacaklarını açıkladı.

Federasyona bir mektup göndererek sorunlarını ileten İspanyol kadın futbolcular, Rubiales'in istifasının ve Kadın Milli Futbol Takımı Teknik Direktörü Jorge Vilda'nın görevden alınmasının yeterli olmadığını savunarak, "kurumsal değişiklik" istedi.

Kadroya çağrılmalarına rağmen milli takım kampına katılmamaları halinde para cezası alma olasılıkları olan futbolcuların, Vilda'nın geçmişte yardımcı antrenörü olan ve kısa süre önce milli takımın başına getirilen Montse Tome'yi istemedikleri iddia ediliyor.

Kadın futbolcu Hermoso rızasının olmadığını belirtti. Ancak İspanyol Futbol Federasyonu olaylardan hemen sonra “yalan söylediği” iddiasıyla Hermoso’yu yasal işlem başlatmakla tehdit etti.

Ülkemizde ve dünyada sık sık birçok kadına yaşıatılan cinsel saldırı olaylarında istismar veya taciz bildirilmiyor. En büyük neden suçlanma korkusu, bana inanmazlar duygusu. Bu olayda görebildiğimiz şey, deliller zırh gibi sağlam olsa bile kadına zaten inanılmıyor, yoğun bir manipülasyon süreci başlıyor. Kadını kendinden şüphe edecek noktaya getirmek için itinayla

uğraşılıyor. Hemcinslerimiz yaşadığı cinsel saldırıyı ortaya çıkardığı için bu durumla ilgisi olmayan ve tamamen kişinin özel yaşamını ilgilendiren polemik konularını devreye sokarak utandırılmaya çalışılıyor. En üzücü olan bir durum var ki kadına yönelik bu toplumsal linçte, ülkemizde egemen olan feodal, ataerkil düzenin çarkında fark etmeksizin ezilen hemcinsleri başrolde yer alıyor. İşte asıl korkunç olan bu.

İspanya olayı üzerinde değerlendirecek: her şey açık ve net olarak bütün dünya basınının gözü önünde olup bitiyor. Kadın futbolcunun dudaktan öpme davranışında yaşadığı şoku herkes görüyor. Yine de futbolcuya “Sen yanılıyorsun” deniyor. Bütün dünyaya Verilen mesaj oldukça düşündürücü. Kim olduğunuz veya neyi başardığınız önemli değil, hatta kariyerinizin zirvesindeyken bile, tüm deliller ve tanıklara rağmen, “Güçlü bir adama karşı durmaya cesaret ederseniz sizi yine de ezeriz.”

Bütün bu olaylar bize daha ne kadar çok mücadele etmemiz gerektiğini anlatıyor. Toplumsal cinsiyet eşitliğinde ilerlemek için fazlasıyla dayanışmaya ihtiyaç var. Bir kadının özellikle cinsel taciz, istismar, tecavüz gibi beyanlarına karşı biz bunu yaşayan kişi kadar net ve güçlü bir tavırda olmalıyız. Mağduriyet yaşayan kadınla beraber hareket etmeliyiz.

Aslında ben bu sorunun çözümünün kadın erkek el ele hep beraber, özgür ve eşit yaşam koşullarında yaşama mücadelesi verdiğimizde, başarıyla sonuçlanacağına inanıyorum. Burada da sınıfsal mücadele kesinlikle gerekli bence. Kadını çalışma koşullarında daha düşük ücretlere mahkûm eden kapitalist politika hiç de masum değil. Kapitalizm kadını cinsel meta olarak görmeye ve her alanda acımasızca kullanma çabasına devam ettiği sürece toplumsal cinsiyet eşitliğinde elde edebileceğimiz başarılar çok sınırlı olur.

Yolumuz uzun, engebeli ve sarp anlayacağınız. Elbette asla umutsuzluğa yer yok.

Haydi, bütün kadınlar, erkekler, bütün insanlık hep beraber evrensel insan haklarının uygulandığı, insana değer verildiği, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlandığı bir ülkede yaşamak için mücadeleye.

18 Eylül 2023

ARIKOVANI

YOU TUBEDEN KABARTMA YAZI ÖĞRENEN BİRİNİ DUYDUNUZ MU HİÇ?

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

KONUK: Ezda AKCAN

Şule: Umudun Kadınlarının çok çok kıymetli izleyicileri. Bugün Ankara'dan Mardin'e doğru uzandık ve karşımızda kendisini mücadeleci olarak görmeyen ama bizim çok mücadeleci gördüğümüz bir konuğumuz var. Ezda Akcan, hoş geldin. Bu arada 'Ezda' çok duyulan bir isim değil. Mücadelesi de çok bilinen bir mücadele değil. O yüzden biraz bir benzeşme var. Kendini kısaca tanıtabilir misin bize?

Ezda: Merhaba, hoş buldum. Ben Ezda Akcan, Mardinliyim ve Mardin'de oturuyorum. Doğuştan görme engelliyim. Mardin'de körler okulunun olmayışı sebebiyle yarım bıraktığım okuluma geçtiğimiz ağustos ayı itibariyle geri döndüm. Açıkta devam ediyorum, ortaokul öğrencisiyim. Önümüzdeki bir ay sonrasında 24 yaşında olacağım.

Şule: Ne güzel, çok genç bir arkadaşımızsın. Ortaokula devam etmenin öncesinde, okul hikâyesini anlatabilir misin? Mardin'de ne kadar okudun, orada ne tür sıkıntılarla karşılaştın?

Ezda: Mardin'de körler okulu yoktu. Kaynaştırma eğitimi dediğimiz eğitimle devam etmem gerekiyordu. O da beni biraz sıktı. Okula gidip okuyup yazamamak, bütün gün okulda oturmak bana sıkıcı geldi. Tamamen benden kaynaklı diyebilirim.

Şule: Öğretmenlerin tutumları nasıldı?

Ezda: Öğretmenlerimin bana karşı tutumları güzeldi. Benimle ilgili beklentileri de yoktu. “Yeter ki okula git gel.” diyorlardı.

Şule: Onlar bir şekilde diplomayı vermeye hazırlardı.

Ezda: Evet, öyleydi. Keşke okulu bırakmasaydım ama olsun.

Şule: Kaç yıl devam ettin okula?

Ezda: Okula 3. Sınıfa kadar gittim, mezun olamadan bıraktım.

Şule: Öğretmenlerin kabartma yazıyı bilmiyorlardı. Mürekkep yazıyı da sen anlamsız buluyordun. Hiç olmazsa matematiği öğrenmende katkıda bulunmuşlardır diye düşünüyorum.

Ezda: Evet çok anlamsızdı. İlkokulda öğrenilen matematik, ne olabilirdi ki toplama ve çıkarma.

Şule: Kaç yaşında okula başladın?

Ezda: Yaşıtlarımla birlikte başladım. Bununla ilgili bir hikâyem var, onu da anlatayım. Sırf benimle birlikte okula gidip gelen biri olsun diye kendimden iki yaş küçük kardeşimi de okula başlattık. Hala da söyler, “Senin yüzünden okula erken gittim.” diye. Ben de “Ne güzel işte, sayemde okuldan erken mezun oldun.” diyorum.

Şule: Ailende senden başka görme engelli var mı?

Ezda: İki kardeşim daha görme engelli. Onların görmesi benden daha iyi. Okula devam ediyorlar.

Şule: Şu an hangi okula devam ediyorlar?

Ezda: Kız kardeşim lise son sınıfta, oğlan kardeşim de ortaokulda.

Şule: Körler okuluna gittiler mi?

Ezda: Hayır, kaynaştırmaya devam ediyorlar.

Şule: Kaç kardeşiniz?

Ezda: Yedi kardeşiz.

Şule: Duyduğumda bana çok ilginç gelmişti. Hala da şaşıyorum Okuma-yazmayı bilmiyordun. Senin kabartma yazıyı kendi kendine öğrenmeyle ilgili bir hikâyen var. Kaç yaşında öğrendin? Nasıl oldu anlatabilir misin?

Ezda: Kabartma yazıyı yakın bir zamanda öğrendim. Çocukken öğrenmedim. Çok heyecanlandım, konuşurken şu an. Kitap okumayı seviyorum. Her ne kadar kitap okuduğumuzu söylesek de biz görme engelliler kitabı dinliyoruz. Kitap dinlemekten sıkıldığım bir an, “Ben neden kabartma yazıyı öğrenmiyorum?” dedim. Bu şekilde başlama sürecim oldu. Youtube’dan öğrendim.

Şule: Bunun ayrıntılarını anlat istersen. Bu hikâye sadece youtube’dan öğrenmekle bitmiyor.

Ezda: Youtube’a Braille alfabesiyle ilgili yazdım. Yanlış hatırlamıyorsam 17 seriden oluşan bir video çıktı. O zaman elimde materyal yok. “Ezda saçmalama, kendi kendine kabartma yazı mı öğrenilir?” dedim. Öğreneceğime ihtimal vermedim. Videoları izliyorum, izlerken de harflerin nokta hareketlerini not alıyorum. Harfleri bitirdim ve “Tamam işte bu kadarmış” dedim. Bir hafta süre içinde harflerin nokta hareketlerini ezberledim. Kendimi, kendimce okumayı öğrendim sayıyorum. Bunu pratiğe dökmem gerekiyordu. Materyallerle birlikte kitap satın aldım. Kitapların gelişi benim için koca bir hayal kırıklığıydı. Braille alfabesiyle ilgili çok fazla bir bilgim de yoktu. Bana anlamsız gibi geliyordu. Tamam, harfleri öğrendim, ismimi yazıyorum koca bir satır gidiyor. “Nasıl bir şey bu? İnsanların bu alfabeyi öğrenmeleri, okuyup yazmaları zaman kaybı o zaman.” dedim. Kısaltmaları bilmiyorum ve kısaltmaların olduğundan da haberim yok. Dolayısıyla kitaplardan hiçbir şey anlamadım. Biraz daha kurcalayınca kısaltmaları fark ettim. Kısaltmaları da iki hafta içerisinde ezberleyince, bir aylık bir süreç oldu benim için alfabeyi kavramak. Nihayet bir ay içinde okuyabildim.

Şule: Materyalleri nereden getirtmiştin? Önce tabletle mi yazmaya başladın?

Ezda: Öğrenmeye başladığım zaman tablet yoktu. Harflerin nokta hareketlerini öğrendikten sonra satın aldım. İnternette EMO. Teknoloji’den yani Engelliler Marketi olarak geçiyor oradan satın aldım.

Şule: Benim anlayamadığım ve büyük bir ihtimalle izleyicilerimiz de merak edeceklerini tahmin ettiğim konu şu: Okuma-yazmayı öğrenmek çok başka. Önce harfler bir araya geliyor. Onları heceliyorsun. Bunları bilmeden nasıl böyle bir işi gerçekleştirdin? 1. Sınıftaki çocuklara ba, be gibi heceleri öğretiyorlar ya ondan söz ediyorum.

Ezda: Bunun bu kadar büyütülecek bir konu olduğunu zannetmiyorum. Çocuk değiliz artık, o kadarını anlayabiliyoruz. Üç sene okudum. Evet, şu anki gibi okuyup yazamıyordum ama yine öğretmenler ellerinden geleni yapıyorlardı. Ben şu an Latin Alfabetini göremediğim için okuyup yazamıyorum. Harflerin şekillerini biliyorum. Öğretmenler elimden tutup yazdırıyorlardı.

Şule: Kabartma yazı yazmayı çok çabuk öğrendiğini anladım. Harflere dokunurken, b ve c harflerinin şekillerini, yan yana oluşlarını nasıl benzeterek okuyabildin? Bu çok ciddi çaba gerektiren bir iş. Önce satır atlatılarak yazılar seyrek seyrek yazılıyordu ki kabartma yazıyı kolayca okuyabilelim. Daha sonra sık yazılanları okumaya başladık. O süreç sende nasıl oldu?

Ezda: Kabartma yazıda harflerin yazılışlarıyla okunuşları farklı. Tablette yazarken yazıları soldan sağa doğru okuyabilmemiz için ters yönden yazıyoruz. O noktada biraz zorluk çektim. Yazarken a birinci noktayken, ters çevirdiğimizde, aynı harf dördüncü nokta şeklini alıyor. O noktada biraz sıkıntı çektim. Onun haricinde harfleri ezberlerken de Latin Alfabetinden faydalandım. Z, k, l harfleri gibi bu şekilde aklımda tutabildim. Biraz benzetme kurdum diyelim.

Şule: Gerçekten azim ve mücadele... Ben buna başka bir isim veremiyorum. Telefon ve bilgisayarla tanışman nasıl oldu?

Ezda: Bilgisayar kullanmıyorum. Telefonu nasıl geliştirdim bilemiyorum. Alınca kullanmaya başladım.

Şule: Görme engelli arkadaşlar akıllı telefonları yeni kullanmaya başladıklarında çok destek alıyorlar. Onlara dokunmak, ilerletmek, parmak hareketleri, bunlarla ilgili de mi video izledin, yoksa arkadaşlarından mı destek aldın?

Ezda: İlk başta telefonu elime aldım. Tabii hala da eksiklerimiz oluyor. Bu konuyla ilgili video çekildiğini de çok sonradan öğrendim. Tamamen kendi çabamla öğrendim. Aşağı kaydıracağım, sola kayacak nasıl kayacak, tamamen kurcalaya kurcalaya bir şekilde keşfettim diyelim.

Şule: Ortaokulu bitirdikten sonra hayalin me? Sanırım liseyi bitireceksin.

Ezda: Liseyi bitirip üniversiteye de devam etmeyi düşünüyorum. Bakalım hakkımızda hayırlısı.

Şule: Hangi bölümü düşünüyorsun?

Ezda: O zaman geldiğinde bölümlere bakarım. Bana en uygun bölüm hangisi diye soracak olursanız, çocuk gelişimi ilgilendiğim bölüm. Yapabilir miyim, o da ayrı bir konu.

Şule: Okulu bitirdikten sonra çalışma hayatına atılmak gibi bir hayalin var mı?

Ezda: Okuduktan sonra çalışmak isterim.

Şule: Mardin gibi bir ortamda bunları öğrenmek, başarmak özellikle ailelerin koruyucu tutumlarından dolayı çok zor. Senin ailen nasıl bu konularda?

Ezda: Bana karşı biraz koruyucular.

Şule: Bastonla aran nasıl?

Ezda: Bağımsız hareketim yok. İnşallah liseden sonra bu eğitimi de almayı düşünüyorum.

Şule: Kabartma yazıyı, telefonu hiçbir yardım almadan öğrenen biri, bağımsız hareketi de çok kolay öğrenir. Senin açısından öyle düşündüm. Yalnız biraz pratik yapmak önemli. Orada, dışarıda bir hayat var. Burada kendi kendinlesin. Dışarıda daha farklı insanlarla birlikte oluyorsun, belki onun biraz zorlukları olabilir. Ama yapabileceğini düşündüm, bilmiyorum sen ne düşünüyorsun?

Ezda: İnşallah.

Şule: Ezda ile ‘Kitap Okuyoruz’ grubunda tanıştık. Kitaplarla da aranın çok iyi olduğunu biliyorum. Biraz da kitaplardan söz eder misin? Ne kadar kitap okuyorsun, hangi tür kitapları okumayı tercih ediyorsun?

Ezda: Ben her tür kitabı okurum, yeter ki sarsın. Evdeyim, geçen ay okula başladım. Sürekli okuyorum. Kitap okumayı seviyorum.

Şule: Onun dışında teknolojiyle aran epey iyi sanırım, video izlemek gibi.

Ezda: Teknolojiyle aram çok iyi.

Şule: Böylesine iyi el becerin olunca merak ettim, acaba örgü örmek gibi farklı ilgi alanların var mı?

Ezda: Örgü örmeyi bilmiyorum. Ona da ilgim olmadı herhalde.

Şule: İlgin olsaydı, kesin öğrenirdin. Kabartma yazıyı öğrendiğine göre. Mardin’de hayat nasıl geçiyor? Görme engelli arkadaşların var mı?

Ezda: Yüz yüze görüştüğüm, tanıştığım henüz bir arkadaşım olmadı ama uzaktan, internet aracılığıyla görüştüğüm bir arkadaşım var.

Şule: Genellikle dışarıda gören arkadaşlarınla sosyal yaşantın var mı yoksa daha çok internet ortamında mı görüşmeyi tercih ediyorsun?

Ezda: Gören arkadaşlarım var ama onlarla görüşmekten ziyade ablamla takılırız.

Şule: İzleyicilerimiz seni epeyce bir tanımış oldu. Merak uyandırdığını da düşünüyorum bu mesajlarla. Yavaş yavaş söyleşimizin sonuna gelmiş bulunuyoruz. Biz de seni tanıdığımıza çok memnun olduk. Dergimiz adına çok teşekkür ediyoruz.

Ezda: Ben çok teşekkür ediyorum.

Şule: Evet sevgili izleyicilerimiz, bugün de Mardin’den Ezda Akcan’la sohbet ettik. Başka bir söyleşide bakalım hangi ilde, hangi arkadaşımızla birlikte olacağız. Hoşça kalın.

14 Eylül 2023

BİR MÜCADELE YÖNTEMİ OLARAK VOLEYBOL

YAZAN: Sultan ÇAMUR KARATAŞ

Avrupa kupası 2023'ün şampiyonu, 'Türk Milli Kadın Voleybol Takımı'.

Ben takıma 'Filenin Sultanları' demiyorum. Laik Cumhuriyetin aydınlık yüzü kadın sporcuları diyorum. Çünkü 100 yıl önce Cumhuriyetle birlikte sultanlık tarihin karanlık sayfalarına bir daha geri çıkmamak üzere gömüldü. Tekrar bu sözcüğü kullanmanın uygun olmadığını düşünüyorum.

Bu takım, öncelikle Atatürk Cumhuriyetinde laiklik ve kadın-erkek eşitliği ilkesinin hayata geçirilmesi sayesinde kurulabildi. Bu kupa, kadın sporcuların azmi, akıllı, disiplinli çalışması ve kendine ve birlikteliğe inancının bir arada olması ile alındı.

Takımın mücadelesi sadece bir spor başarısı olarak algılanamaz. Mücadele, Cumhuriyetin aydınlığa yönelik yüzü ile gericiliğin karanlığa dönük yüzü arasında yaşanıyor.

Bu sporcular Türkiye'de tüm kadınların yaşadığı ayrımcılığı bir biçimiyle yaşamıştır. Ancak bu güçlü kadınlar, geliştirdikleri dirençle insanlara, kadınlara, en çok da kendini sıkışmış hisseden, baskı altındaki binlerce kız çocuğuna umut ışığı oldular. Onların hikâyeleri sadece Türkiye'ye değil, tüm dünya kadınlarına ilham olacak.

Kadın sporcular, Türkiye'de gericiliğin yükselişte olduğu, İstanbul Sözleşmesinden Meclise getirilmeden çıkıldığı, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun, Türk Medeni Kanununun ve Ceza Kanununun, kadın haklarını geri çekecek şekilde sürekli tartışıldığı, karma eğitimden kız okullarına geçmeye yönelik çabaların verildiği, ÇEDES gibi projelerle ve müfredat değişiklikleri ile din eğitiminin ağırlığının artırıldığı, her türlü ayrımcılığın ve baskının yoğunlaştığı, kadın olarak yaşamamanın kendisinin mücadele olduğu bir dönemde, olanaksızı gerçekleştirdikleri bir mücadele verdiler.

Bu mücadele, insan haklarını, kadın haklarını, çocuk haklarını, LGBTİ+ haklarını savunanlarla, kendi düşünceleri ve yaşama biçimleri dışında hiç kimseye yaşama hakkı tanımayan gericiler arasında yaşanıyor.

Bu gericici grup, kadınların özgürlüğüne, özgüvenine, sporla, sanatla, bilimle ilgilenmesine, meslek eğitimine, kamusal yaşamda yer almasına, yanında erkek olmadan sokağa çıkmasına, karma eğitime, tahammül edemez. Kadını köle ve mal olarak görür ve kontrolünden çıkan her kadına öldürmek de dâhil olmak üzere baskı yapar.

Voleybol takımındaki kadınların özgür kadınlar olmaları onları çıldırtır. Sporun gerektirdiği kıyafeti giymelerini, oynadıkları oyunu, akılları almaz.

Şampiyona öncesi saldırıları, cinsel yönelime karşı ayrımcılık, nefret ve hedef gösterme biçiminde sosyal medya linçeri olarak sürdürdüler. Şampiyonluk sonrası da aynı biçimde devam ettiler.

Maç bittiğinde TRT yayınında spiker takımın bütün sporcularıyla röportaj yaptığı halde en başarılı iki sporcu Ebrar Karakurt ve Melissa Vargas ile ki; Vargas'ın 'en değerli oyuncu' ödülünü almış olmasına rağmen, röportaj yapmadı.

Cinsel yönelim farklılığı sanki bir suçmuş gibi sosyal medya linçine devam ediyorlar.

Bu karanlık grup her türlü farklılığa, laik ve çağdaş yaşama, her sevince, eğlenceye, gelişmeye, insana yakışan her şeye karşı. Kendilerinden farklı olan her şeyi yok etme çabası içindeler. Kadınları ve çocukları malları sayıp, beyin yıkama, taciz, tecavüz, eziyet, çocuk yaşta zorla evlendirme, öldürme suçlarını suç olmaktan çıkarıp, sadece kendi isteklerini gerçekleştirecek bir yaşam sürme peşindeler. Türkiye'de mücadele biçimi olarak voleybolu seçmiş kadınlar, attıkları smaçlarla bu hedefi eziyorlar. Bu karanlık hedeflerin gerçekleşmesine izin vermiyorlar. Bir gün, ayrımcılık ve nefret suçu söyleminden, halkı kin ve düşmanlığa itme suçlarından yargılanacaklar.

Cumhuriyetin kadın sporcuları bu başarıyla, kız çocuklarına rol model olmuştur. Rol model olmakla da yetinmiyorlar. Ebrar Karakurt, dezavantajlı bölgelerde yaşayan kız çocuklarının hayatına sporla dokunmak amacıyla, kendi adını taşıyan voleybol akademisi kurdu ve onlara 'İsterseniz her şeyi yapabilirsiniz' mesajı veriyor. O kız çocukları voleybol oynayacak, eğitim alacak ve mücadele edecekler.

Kadınlar bu gün olduğu gibi yarın da başaracaklar. Pırıl pırıl parlayacaklar. Hiçbir karanlık görüş bu mücadelenin parıltısını gölgeleyemeyecek.

Muhteşem kadınlar. Hepinizle gurur duyuyorum, mücadelenizi gönülden destekliyorum.

04 Eylül 2023

KADININ GÜNCESİ EYLÜL

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Merhabalar değerli Umudun Kadınları Dergisi takipçileri. Kadının Güncesi bu defa da birbirinden anlamlı ve olumlu haberlerle sizlerle. Umut ediyorum ki gün geçtikçe mücadeleyle başaran kadınlar çoğalsın ve bizde bu köşemizde böyle motive edici haberlere yer verebilelim.

Önce başlıklar:

Kadınlar kazandı: Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'na kapatma davası reddedildi.

Babasından gizli okuyup Fransa'da doktora yaptı.

Süslü Kadınlar' farkındalık için pedal çevirdi.

Cinsel istismara karşı tek başına eylem yapan cesur kadın.

Rıza dışı cinsel içerikli görüntülere rekor tazminat.

İngiltere'de aile içi şiddete karşı yeni tedbir.

Kadınlar kazandı: Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'na kapatma davası reddedildi

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'na “kanuna ve ahlaka aykırı faaliyet yürütme” ve “aile mefhumunu yok sayarak aile yapısını parçalamak” suçlamasıyla açılan fesih davasının 4. duruşması Çağlayan Adliyesi'nde görüldü. Duruşmada öldürülen kadınların aileleri söz aldı. Konya'da evli olduğu erkek tarafından katledilen Ece Ertürk'ün kardeşi Elif Nur Ertürk, **“Hep yanımda oldular. Bazen kendi avukatımdan destek görmedim, platformun avukatları yardım etti.”** diye konuştu. Platform temsilcilerinin de konuşmalarının ardından kararını açıklayan mahkeme davayı reddetti.

Duruşmanın ardından Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, adliye önünde basın açıklaması yaptı. Platform temsilcilerinden Gülsüm Kay, **“Adliyelerde hak ararken olduğu gibi adaletin üstünlüğünü ve mantık bekliyorduk. Yola ve mücadeleye devam.”** diye konuştu. Platformun avukatlarından Leyla Süren ise **“Hukukçu olarak Türkiye’de hâlâ hukukun üstünlüğüne dair bir işaret görmeyi çok istiyoruz demiştik, o işareti gördüğümüz için mutluyuz. Özgür ve eşit yaşayacağımız günleri bu mücadelenin sonunda göreceğiz”** ifadelerini kullandı.

Duruşmaya katılan İstanbul Barosu Başkanı **Filiz Saraç** karar sonrası **“Kadınlar kazandı! Kadın cinayetlerini önlemek için mücadele edenlerle değil, şiddet uygulayanlarla ve şiddeti doğuran nedenlerle mücadele edilmelidir!”** mesajını paylaştı.

Babasından gizli okuyup Fransa'da doktora yaptı

Manisa'nın Yunussemre ilçesine bağlı 20 haneli kırsal Beydere Mahallesi'nden çıkarak Fransa'nın önemli üniversitelerinden birinde doktorasını tamamlayan Sultan Çetinkaya Tahtacı, yaşam hikâyesiyle örnek oldu.

Çetinkaya çiftinin 4 çocuğundan 3'üncüsü Sultan Çetinkaya Tahtacı'nın babası ortaokula gitmesine izin vermedi. İçindeki okuma sevgisi dinmeyen Tahtacı, babasından gizli okumaya karar verdi. Yumurta, tereyağı ve fesleğen satarak 17 yaşında açık öğretim üzerinden ortaokula başlayan

Tahtacı, liseyi de büyük zorluklarla yine açık öğretim üzerinden tamamlayarak 23 yaşında mezun oldu.

Okumak için evi terk edip Manisa'ya giden Tahtacı, yazın çalıştığı domates fabrikasından kazandığı parayla dershaneye gitti. Üniversite sınavında İstanbul Yıldız Teknik Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü kazanan Tahtacı, üniversite 3'üncü sınıfta Erasmus Projesi'yle Fransa'ya gitmeye hak kazandı.

1 yıl okuduktan sonra ülkeye dönerek lisansını bitiren Tahtacı, daha sonra Fransız Edebiyatı'nda yüksek lisansını tamamladı. Bir vakıf üniversitesinde okutman olarak göreve başlayan Tahtacı, doktora için Sorbonne Üniversitesi'nin Grand Ekolü olan EPHE'den kabul gördü. 6 yılın ardından doktorasını tamamlayan Tahtacı, sınır ötesine taşıdığı başarısıyla, "Kız çocukları okuyamaz" diyenlere ders verdi.

Yaşadığı Paris'te evlendiği Ayhan Tahtacı ile hayat kuran Sultan Çetinkaya Tahtacı, başarı hikayesini Türkiye'deki çocuklara ilham, umut ve motivasyon kaynağı olması amacıyla 'Okulsuz köyden Sorbonne'na' adlı kitabında anlattı. 188 sayfalık kitap, internet üzerinden satışa sunuldu.

Yaşamını sürdürdüğü Fransa'dan, Beydere Mahallesi'ndeki ailesinin evine ziyarete gelen Sultan Çetinkaya Tahtacı, kitabına dair açıklamalarda bulundu. Tahtacı, "Okulu olmayan bir köyde doğup büyüdüm. Büyük bir okuma ve başka kültürleri tanıma merakım vardı. Bu merakımın önüne geçemiyordum. Köyden tek çıkış yolu benim için okumaktı. Hem köyümüzde okul olmadığı hem de ailem istemediği için uzun yıllar eğitimden uzak kaldım. Yazın fabrikada çalıştım, tereyağı, köy yumurtası ve fesleğen sattım. O paralarla kitaplarımı aldım ve okula gittim. Çok zorlu bir eğitim hayatım oldu fakat ben asla inancımı kaybetmedim, başaracağıma inandım. Çalışırsam bir gün istediğim yere gelebileceğim konusunda kendime güvendim" dedi. Okumak ve hayallerine kavuşmak için yıllarca mücadele verdiğini belirten Tahtacı, "senelerce çabaladım ve çalıştım, hayal ettiğim gibi dünyanın en iyi üniversitelerinden olan Sorbonne Üniversitesi'nde doktoramı bitirdim. Mücadele verdiğim uzun yolda, birçok engelle karşılaştım ve çok sıkıntılar çektim. Bu engelleri teker teker aştım. Bu yolda öğrendiklerimin ve tecrübelerimin benimle mezara girmesini istemedim. Öğrendiklerimin, Türkiye'deki pek çok kız çocuğuna yardımcı olacağını, ilham ve motivasyon olacağını düşündüğüm için kitaplaştırdım. Kitabımda kör kuyulara düşmüş bir köylü kızının ışığa tırmanma çabasını anlattım. İğneyle kuyu kazarak, bu ışığa nasıl ulaştığını paylaştım okuyacaklarla. Kitabı Türkiye'deki okumak isteyen ve 'Ben ne yapabilirim?' diye çaresiz olan genç kızlara armağan ediyorum. Okuduklarında hiçbir özelliği olmayan bir köylü kızının neler başarabileceğini görüp, onlar da motive olacaktır. Eğer motivasyona ihtiyaçları varsa, bu kitabın onlara ilaç gibi geleceğine inanıyorum" dedi.

'Süslü Kadınlar' farkındalık için pedal çevirdi

İzmir'in Karşıyaka ilçesinde başlayıp yıllar içinde uluslararası bir organizasyona dönüşen Süslü Kadınlar Bisiklet Turu bu yıl Dünya Otomobilsiz Kentler Günü çerçevesinde 17 Eylül'de gerçekleştirildi. Organizasyonun ana turu, Karşıyaka Belediyesi'nin de destekleri ile saat 17.30'da Bostanlı Zühtü Işıl Meydanı'nda başladı, Mavişehir Balıkçı Barınağı'na kadar devam etti ve oradan tekrar meydana dönüldü. Ücretsiz olarak düzenlenen ve kayıt gerektirmeyen buluşmaya dileyen tüm kadınlar; kendilerine ait olan, ödünç aldıkları ya da kiraladıkları ve süsledikleri bisikletler ile katıldı.

Her Eylül ayının üçüncü Pazar günü gerçekleşen geleneksel tur bu sene 30 ülkedeki yaklaşık 200 kentte düzenlendi. Auckland, Bakü, Belfast, Bergama, Berlin, Brüksel, Burdur, Çanakkale, Kopenhag, Çorum, Datça, Diyarbakır, Eskişehir, Essen, Foça, Karaman, Köln, Kuala Lumpur, Lizbon, Londra, Özdere, Şanlıurfa, Viyana, Washington, Yüksekova ve Zürih gibi dünyanın dört bir yanındaki, farklı kültürel ve sosyal yapılarla sahip kentlerde pedal çeviren kadınlar hem cinsiyet eşitliği hem de bisiklet ulaşımına dikkat çekti.

İzmirli Sema Gür'ün yıllar içerisinde Pınar Pinzuti ve gönüllü kadınlar ile birlikte büyüttüğü Süslü Kadınlar Bisiklet Turu, 2022 yılında Birleşmiş Milletler tarafından "3 Haziran Dünya Bisiklet Günü Özel Ödülü" ile onurlandırıldı. Organizasyon, bugüne kadar birçok ülkede binlerce kadının bisiklete binmeyi öğrenmesine ve bisikleti günlük hayatlarına dâhil etmesine vesile olurken, kadınların toplum hayatında daha görünür hale gelmesi için dünyaya çağrılar yaptı.

Süslü Kadınların öncüsü Sema Gür "Turumuzun başladığı 2013 yılından beri en büyük desteği Karşıyakalı kadınlarımızdan gördük. Yıllardır verdikleri destekten ötürü kendilerine sonsuz teşekkür ediyoruz. Karşıyaka Belediyesi'nin turumuza olan ilgisi ve heyecanından da büyük mutluluk duyuyor, duyarlılığımızı paylaşan tüm hemcinslerimizle bu yıl da renklerimizi birlikte çoğalttığımız için mutluyuz" diye konuştu.

Cinsel istismara karşı tek başına eylem yapan cesur kadın

Karaman'da 2016 yılında 45 erkek çocuğun cinsel istismara maruz kalmasıyla ilgili hakkında soruşturma açılan ve Şanlıurfa İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne atanan **Asım Sultanoğlu**'na tepkiler sürüyor. **Eski CHP Şanlıurfa Kadın Kolları Başkanı Emine Gizem Çetiner**, her gün Şanlıurfa İl Milli Eğitim Müdürlüğü binası önüne giderek eylem yapıyor. **Cumhuriyet TV**'ye konuşan Çetiner, sivil toplum kuruluşlarına çağrıda bulunarak "Beni ve çocuklarınızı yalnız bırakmayın." dedi.

Asım Sultanoğlu'nun geçmişini dile getiren Çetiner talebini şöyle anlattı:

"Ensar Vakfı'nda 45 tane çocuğun cinsel istismara uğradığı sırada dönemin İl Milli Eğitim Müdürü Asım Sultanoğlu ödüllendirilir gibi İl Milli Eğitim Müdürlüğüne atandı. 45 erkek çocuğunu koruyamayan bir şaibeli şahsın Şanlıurfa'daki binlerce masum yavruyu koruyacağına inancımız

olmadığından dolayı tek başıma, 16 gündür her gün saat 16.30'da Milli Eğitim Müdürlüğü'nün önünde eylemdeyim. O İl Milli Eğitim Müdürü gidene kadar onu rahatsız etmeye, onu kabul etmediğimi isyan ederek söylemeye devam edeceğim."

Çetiner, 16 gündür yaşadıklarını; "Polislerin psikolojik baskısına maruz kalıyorum. Tek başımayım ve karşımda 9-10 polis var. İlk gün, oyuncakları ve çocukların çizdiği resimleri götürmek istedim ama engellenmeye çalışıldım. İkinci gün, çocukları temsilen balonlarla eylem yapmaya çalıştım. Hoş olmayan sözlerle karşılaştım. Her çocuğu anne babası gibi korumak her ferdin görevidir ama Şanlıurfa'da 15 gündür benim sesimi duyan olmadı" diyerek yalnız bırakıldığını vurguladı.

Rıza dışı cinsel içerikli görüntülere rekor tazminat

ABD'nin Texas eyaletinden bir kadın, "rızası olmadan çekilmiş cinsel içerikli görüntülerini İnternette yayan" eski erkek arkadaşına açtığı davada **1,2 milyar dolar (yaklaşık 32,5 milyar TL)** tazminat almaya hak kazandı.

Unilad'ın haberine göre; adı güvenlik gerekçesiyle açıklanmayan kadının, dört yıl boyunca ilişki yaşadığı **Jamal Jackson Marquees** adlı eski erkek arkadaşı, evdeki güvenlik kamerası aracılığıyla sevgilisini gözetlemeye başladı ve bu sayede müstehcen görüntü ve videolarını kaydetti.

Dava dosyasına göre Jamal, ilişkileri Ekim 2021'de sona ermesinin ardından "**mahrem görüntüleri sakladı**" ve kadına yıllar boyu **şantaj** yaptı.

Basından derlenen bilgilere göre Jamal, bir süre sonra bu içerikleri **Facebook, Instagram ve X** gibi sosyal paylaşım ağlarının yanı sıra **Porn Hub** gibi pornografik içerikli siteler üzerinden yayınlamaya başladı. Bununla da yetinmeyen Jamal, kadının görüntülerini posta yoluyla yakın çevresine gönderdi ve hatta **Zoom'a girerek, kadının iş arkadaşlarıyla yaptığı toplantılar sırasında bu içerikleri yayınladı.**

Kadının avukatı **Bradford J. Gilde**, Jamal'ın kadını "**mahvetmeyi amaçladığını**" söyledi. Avukat Gilde, karardan son derece memnun olduklarını da sözlerine ekleyerek "*Üç yıldır nefesimi tutuyormuşum gibi hissediyorum*" dedi.

İngiltere'de aile içi şiddete karşı yeni tedbir

İngiltere, "aile içi şiddet" suçundan yargılanıp cezaevinden çıkan kişiler için elektronik kelepçe ile takip uygulaması başlatıyor.

Hükümetin, mağdurlara daha iyi koruma sağlayacağını söylediği bu hamleyle, tahliye edilenlere elektronik kelepçe takılacağı kaydedildi.

Doğu ve Batı Midlands'da başlatılan ve önümüzdeki yıl İngiltere ve Galler'de yaygınlaştırılması beklenen pilot uygulama kapsamında, eski eşine ya da çocuklarına tehdit

oluşturan herhangi bir suçlunun, mağdurun evine belirli bir mesafeden yaklaşması yasaklanacak ve sokağa çıkma yasağına tabi tutulacak.

Bu uygulamanın, yaklaşık 500 kadar suçluya uygulanacağı belirtildi. Yasağı ihlal eden suçlular, tespit edilerek cezaevine geri gönderilecek.

Birleşik Krallık Adalet Bakanı Alex Chalk, "Aile içi şiddetten kurtulanlar ortaya çıkarak büyük bir güç ve cesaret göstermişlerdir ve onları daha fazla zarar görmekten korumak için her türlü aracın kullanılması doğrudur. Cezaevinden ayrılanların aile içi istismara devam etme riskine karşı etiketlenmesi, mağdurların hayatlarını yeniden inşa etmelerine ve toplumlarında kendilerini güvende hissetmelerine yardımcı olmak için getirdiğimiz bir başka korumadır" dedi.

İngiltere ve Galler Aile İçi Şiddet Komiseri Nicole Jacobs ise, "Hükümetin bugün aile içi istismar failleriyle mücadele etmek üzere yaptığı açıklamaları memnuniyetle karşılıyorum. Aile içi istismar elektronik etiketleri pilot uygulaması mağdurların korunmasında olumlu bir adımdır" diye konuştu.

Gelecek sayımızda kadına dair umut veren haberlerle buluşmak üzere sevgiyle kalın.

15 Eylül 2023

ÖZGÜR KADININ SEMBOLLERİ

YAZAN: Hülya COŞKUN

coskun@media.ankara.edu.tr

Ülkemizde kadınların başarılarıyla gururlanma süreçlerinde toplumun kadına, kadının kendisine ve sporcu kadına bakışın birçok yönüne tanıklık ediyoruz.

Çoğunlukla olumlu olan bu bakışı değiştirecek olumsuz yönde algı yönetiminin nasıl devreye girdiğini de görüyoruz.

Özellikle spor performansları aracılığıyla kadın bedenine, giysilerine, cinsel aidiyetlerine odaklanarak bunları gündeme taşıyan zihnin; kadın aklını, karakterini, yeteneğini ve üstünlüğünü nasıl değersizleştirmeye çalıştığını da takip ediyoruz.

Spora, kadına ve ideolojilere bu bağlamda bakmak sadece eğitimciler için değil tüm kadın-erkek için zorunlu hale geliyor. Toplumda bireyler voleybolcu kadınların elde ettiği müthiş başarılar neticesinde neyle karşı karşıya kaldı/kalıyor? Bugüne kadar kadınların yaşamını sınırlayan ve bunun normal olarak kabul edilmesini sağlayan ideolojik bilince, ataerkil görsel ve kültürel sınırlamaya, kadınlar kazandıkları başarıyla meydan okuyor.

Görüyoruz ki kadın sporcular iyi performans gösterdikleri ve kendi fiziksel sınırlarını zorladıkları zaman sıklıkla cinsiyetleri ve biyolojik cinsiyetleri sorgulanır hale geliyor. Bunun biyolojik cinsiyetle ilgili gerçek bir sorun olmasından ziyade, cinsiyet farklılıklarının sporcuların fiziksel bedenlerinde yer almasıyla ilgisi var. Cinsiyet ideolojileri kültürümüzde yaygın. Fiziksel bedenin kültürel normlara uymasını sağlamak için kendine ve başkalarına uygulanan şiddet dikkat çekiyor. Bu bağlamda kadınlara spor yoluyla uygulanan şiddete tanık oluyoruz.

Dolayısıyla sadece ırk, sınıf ve cinsiyet meselelerine değil aynı zamanda zihin ve beden meselelerinde de bize yardımcı olabilecek bir adalet ve eşitlik retoriğine (söylemine) ihtiyacımız olduğu bir kez daha kendini gösteriyor. Toplumsal cinsiyet ideolojilerini, toplumsal dünyaların organizasyonundaki erkeklik, kadınlık ve kadın-erkek ilişkilerine ilişkin karmaşık fikir ve inanç ağları, sporu, sporcuyu anlamamızda da bizleri sınırlara, yasaklara, gözetlenme ve kendimize çeki düzen vermeye götürüyor.

Türkiye'nin A Milli Kadın Voleybol Takımı'nın art arda kazandığı uluslararası düzeyde iki büyük başarının sonucu bu kalıplarla toplumu yüz yüze getiriyor. Baskı bu kez kadın voleybolcular üzerinden arttırılmaya çalışılıyor.

Yine de biraz umutlu olmak istiyorum çünkü, sporcularımızın bu başarıyı yönetme tarzlarının getirdiği olumlu bir sonuç olduğunu düşünüyorum. Kadına yönelik pekiştirilmek istenen olumsuz algının toplum genelinde bu nedenle çok karşılık bulduğunu düşünmüyorum. Tam da bu kabul görmeme yüzünden, sporcu kadın bedenleri ve yaşam tarzları ısrarla kitleleri etkileme gücüne sahip bazı din görevlileri tarafından gündemde tutulmaya çalışılıyor. Biliyorsunuz ülkemizde spor dendiğinde akla gelen ilk branş futbol. Çok sayıda futbol programı ve yorumcusu var. Ancak yorumcuların neredeyse tamamının erkek olması –var olan kadınlar daha çok soru cümleleri kuruyor- ülkemizde spora ve kadına bakışın önemli göstergesi.

Medya aracılığıyla yaratılan bu kültür ortamında yapılan spor programları ve haberin miktarı ile türü, kadınların spordaki başarılarını ve katkılarını değersizleştiriyor ve önemsiz gösteriyor. Görüyoruz ki, spor medyası kadınları “erkeklerden” farklı şekilde nitelendiriyor ve oyun sahalarındaki performanslarından ziyade ailevi ilişkilerine, özel yaşamlarına ve fiziksel çekiciliklerine odaklanıyor. Kadın spor muhabirleri bazen sahadaki kadınlarla aynı türden ötekileştirmeye karşı karşıya kalıyor. Erkek egemenliğinin son kalesi olarak kabul edilen spor medyası, kadın sporlarına adil bir şekilde yer vermeyi sürekli olarak ihmal ediyor. Haberler futbol ile başlıyor, haberde kadın sporuna ilişkin bir aktarım yapılacaksa o spor branşında kadın işaretleniyor ve ikincilleştirilerek veriliyor.

Örneğin: Futbol spor branşı haberleştirilirken erkek futbolu ifadesi kullanılmıyor, “... futbolda Fenerbahçe ...” deniliyor. Ama kadın futbolu haberleştirilirken, Fenerbahçe kadın futbol takımı denilerek kadın vurgulanıyor. Çünkü spor/futbol erkeğe ait bir alan.

Bir başka örnekte 2022-2023 futbol sezonunda Merkez Hakem Kurulu Başkanı (MHK) olarak göreve getirilen Prof. Dr. Lale Orta’ya ilişkin kullanılan eril dil de karşımıza çıktı. Tüm haberler “MHK başkanı kadın Lale Orta ...” diyerek verildi. Kadınlık vurgulanarak cinsiyeti ön plana çıkartıldı ve bu işaretleme yoluyla ikincilleştirilen eril dil kullanıldı. Lale Orta’dan önce başkan olanlar, mesela Sabri Çelik’in cinsiyeti hiçbir haber sunumunda, programlarda vurgulanmadı/vurgulanmaz.

Maalesef kadınlar zaten spor medyasında dramatik biçimde yeterince temsil edilmiyor. Bu haber eksikliği, spor izleyicileri için kadın sporunun daha az değerli olduğu, rekabetten ve kaliteden yoksun olduğu algısını yaratıyor. Bu ciddi yetersiz temsilin, kadın sporcuların spor dünyasında çok az öneme sahip olduğu izlenimini yarattığını söyleyebilirim. Spor medyası kadın sporunu marjinalleştirirken, erkek sporculara rutin olarak statü, güç ve prestij veriyor. Kadın sporcular yalnızca daha az haber almakla kalmıyor, aynı zamanda yer aldıkları haber de genellikle performansların yanı sıra karakterizasyon açısından da önyargılı bir içerikle sunuluyor. Yani çekicilik ve uygun toplumsal cinsiyet katılımına –futbol ve basketbol erkek sporu olarak görülürken, voleybol, jimnastik, buz pateni kadın sporu olarak ayrıştırılıyor- dayalı olarak kapsamdaki farklılıklara dikkat çekmek istiyorum. Görüyoruz ki, spora katılım ve spor kapsamı bazıları tarafından yalnızca cinsiyet ve cinsellik önyargısı temelinde sınıflandırılıyor. Öte yandan ideoloji üretenlerdeki tedirginlik, kadınların voleybol sporuyla gelen başarısının kitle iletişim araçları aracılığıyla aktarımı süreçlerinde, toplumda bilinç değişimine neden olacağı yönünde.

İzledik.

Maç süresi boyunca ve sonunda kadınlara yönelik güzellik anlayışı mitleri, kadının bedeniyle barışık hali ve yine kadınların birbirlerine destek olan güç görüntüleri, toplumun görmemesi gereken görüntülerdi. Çünkü kadın ataerkil ideolojide, evde olmalı, çocuğuna, eşine hizmet etmeli ve “dış dünyanın tüm kötülüklerinden” uzak yaşamalıydı. Bunu yaşamının normali olarak öğrenmişti. Öte yandan kapitalist sistemin yarattığı güzellik efsanesi toplumda bir kadının başarılı olması durumunda güzel olmaması gerektiği yönünde algıydı. Başka bir deyişle, fiziksel güzellik, zekâ ve yetenek arasında bir denge söz konusu olamazdı.

İzlenen her maçla bunlar yerle bir olurken yaşanan sevinç, başarıyı kucaklama ve kutsama, toplum ve kadın voleybolcular arasında güçlü bağların kurulmasını sağladı. Özellikle kadını cinsel obje olarak gören ideoloji şaşkına döndü. Sahada kadınlar erkekler birbirlerine sarılıyor, kucaklıyor, havalara kaldırıyor. Kadın ve erkek bu kadar yakın temasta “şehvet uyandırır” ezberi şimdi ne

yapacaktı? Görülüyor ki, spor eğitimiyle kazandırılan spor kültüründe cinsler birbirlerini önce birey olarak görür.

Tabi sistemin amacı özellikle “çağdaş medyanın” ve sosyal medyanın kadınların tasvirlerinde açıkça görülen, ataerkil görsel sınırlama retoriği kadınların sistematik ve kurumsal olarak baskı altında kalmasını sağlamak. Böyle olsa da kadınlar, voleybolcu kadınlar aracılığıyla kendilerini kısıtlayan yapıların farkına varmaya başladı. Başarı her ne kadar “altın kızlar” manşetleri atılarak değersizleştirilmeye, nesneleştirilmeye çalışılsa da sonuçta ataerkilliğin bozulmasına ve hatta tersine dönmesine yol açabileceği korkusu da dahil olmak üzere, derinlere kök salmış korkulardan ve hegemonik ideolojileri bir kez daha karşımıza çıkarması açısından önemli. Kadınlar spor aracılığıyla otorite, görünürlük ve ekonomik sermayelerinin artmasıyla daha da güçlendikçe, ataerkilliğe yönelik büyüyen bir tehdit oluşturmaya devam edecektir. Özgür kadının sembolleri olarak voleybolcu kadınlar, kadınların-erkeklerin daha çok bilinçlenerek özgürleşmesinin yolunu açmaya devam edecek.

DENGEDE KALMAK

ÇOK SEVERSEM ŞİMARIR MI?

YAZAN: Psikolojik Danışman Şeyma BÜYÜKURVAY ŞATAY

seymaurvay@gmail.com

Dizilerde, filmlerde, hayatın akışında kendi çocukluğumuzda görürüz hep. Babalar çocuklarını uykuda sessizce öper, ona ihtiyacı ve isteği her ne ise maddi gücünü zorlayarak satın alır, onun için çok iyi okullar araştırır, hep onun iyiliği için dua eder... Bunlar hep sevgidir. Çocuğuna ne iyi gelecekse, onu ne mutlu edecekse, hayatını ne güzelleştirecekse onu yapmak ister. Hatta gücü yetmeyip de yapamadıkları için hayıflanır durur. Çocuğunu hep iyi yerlerde görmek ister. Onun yüzünün gülmesini ister. İstemesine ister de bir şey eksik değil midir sizce de?

Eksik olan sevgi değil. Sevginin ifade edilmesi. İfade edilmeyen sevgi varsayımlara bağlıdır. “Bana şu pahalı oyuncağı aldıysa beni seviyordur” demesi beklenir çocukların mesela... İfade edilmeyen sevgi yerini çoğu zaman otoriter olmak, çocuğa dediğini dinletmek, şımarmasını önlemek adına sert ve kaba davranmaya, çocukla ilişkilennemeye, sohbet etmemeye, derdini veya sevincini anlatmayıp çocuğu dinlememeye bırakır. Çocuklar da elbette en güvende hissettikleri ebeveynlerini taklit ederek öğrenirler. Konuşmalarını, davranışlarını, duygu ve düşüncelerini, iletişim tarzlarını... Zaman geçtikçe çocuk ebeveynleriyle kurduğu model ilişkisini genişletir. Evinin dışındaki çevreyi izler, eleştirir, onaylar ve kişiliğini şekillendirmeyi doğal olarak sürdürür.

Yalnız her durumda evinde öğrendikleri önemli referanslardır. O zaman sevgisini ifade etmeyip yerine iletişimsizliği koyan ebeveyni, onun kişiliği için önemli bir nokta haline gelir. Buysa güzel veya zorlu ama en nihayetinde önemli pek çok şeyin gizli kalmasına neden olur.

Bu kopuklukta babalar üzerinden konuşmamızın anlamı ise, bütün babaların ve sadece babaların bu şekilde davrandığı düşüncesinden değil. Kültürümüzde otorite erkeklikle ve çocuk açısından da babalarla eşleştirilir ve otorite sözel veya fiziksel şiddetle birlikte anlamlandırılır. Kültürün bu özelliği de babalara aktarılır. Bunlar “erkekler ağlamaz, bak seni babana söylerim, evin direği baba” söylemleri ve buna bağlı tutumlarla pekiştirilir.

Sevgi ise varsayımlarla veya otorite ile değil doğal bir ilişki içinde kendine alan bulur. Oysa otorite hissetsin, sözümü dinlesin veya şımarmasın düşünceleriyle tutum belirlemek duygu ifadesini engellediğine göre doğallıktan söz edilemez.

Doğal bir ilişki içinde sevgi ifadesi de şu unsurlar etrafında gelişebilir: Öncelikle babalar erkek oldukları için değil; kendini, hayatı, ailesini, arkadaşlarını sevdikleri ve buna göre davrandıkları için güçlüdür. Bu gerçeğin ailelerde ve kültürümüzde yayılması önemlidir. Bir diğeri ise içtenlik... İçtenlikli bir baba üzüntü, öfke, sevinç, endişe, özlem ve başka tüm duygularını ifade etmekten kaçınmaz. Tabii çocuğuna sarılmayı, sevgisini sözel olarak ifade etmeyi de imaj kaygısı gütmekten paylaşıp. Karşısındakinin duygularını da hisseder. Son unsur ise çocukların doğru davranışlar sergilemesi için hatalar yapmaya, denemeye ve ebeveynlerinden içtenlikli eleştiriler almaya, doğrularının takdir edilmesine, korkarak değil gerçekten ve zaman ayrılarak ikna edilmeye, katı kalıplarla kurulmayan ve belli sınırları içeren birlikte belirlenmiş kurallara, sevgi ve güvene ihtiyaçları vardır. Sonuçta çocuklar çok sevmekle değil, sevgi sanılan ve çocuğun her istediğini yapma davranışıyla şımarır... Sevgiyle kalın...

BİR KADININ VAROLUŞ HİKÂYESİ

YAZAN: Ebru BOZCUK

ebrubozcuk@hotmail.com

Kendi özgürlüğünüzle, kendi seçimlerinle yaşamak istediğiniz vakit şu durum kaçınılmaz bir son oluyor... Sürekli bir direnme ve ayakta kalma çabası...

Bu topraklarda bir kadının kendi varlığını yaşaması zor zanaat.

Bunu boşanma davası 4 yıl sürmüş bir kadın olarak söylüyorum. Bırakınız sonrasını, dava sürecinde dahi kadının nasıl geçineceği düşünülmeyen, nasıl bir psikolojide olacağına hiç aldırış edilmeyen bir ülke ne yazık ki bu ülke...

Velhasıl buralarda hala KADININ ADI YOK...

Bırakınız ezilsinler, bırakınız sussunlar prensibi, hala yükselen değer bu topraklarda...

Evlilik birliğinin bozulmasına sebep olan şahıs için, mahkeme kayıtlarında iri puntolarla, "AĞIR KUSURLU " kaydı geçilmesine rağmen, o şahıs pişkin pişkin hayatına devam eder.

Kadın ise sil baştan, sıfırdan başlamak durumundadır. "Bunca yıllık karım" diye bir zamanlar kolunda gezdirdiği kadın, birdenbire azılı düşmanı oluverir karşı tarafın.

"Dizini kırıp otursaymış ya, neyi eksikmiş ki" diye de kendini haklı çıkarmaya çalışır.

Oysa kadın sadece mutlu olmadığı, kendini iyi hissetmediği, anlaşılmadığı, değersizleştirildiği yerden gitmek istemiştir ki bu en insani hakkıdır.

Yoksa aklını peynir ekmekle yememiştir. Hangi kadın büyük bir hevesle kurduğu evini, çiçeklerini, balkonunu, mutfağını bırakıp gitmek ister ki? Ama ne yazık ki buralarda bunu anlayan hala yoktur...

En yakın arkadaşınız bile size "Geri dönme ihtimalin yok mu, affetsen." diye sorabilir mesela... Oysa kalbinizdeki cam kırıkları sizi hala içten içe kanatırken, canınızı bir kez daha yakar bu teklif...

KADININ TESLİMİYETİ esastır ne de olsa... Çünkü o kadın için başka kurtuluş yolu yoktur. Öyle öğretilmiştir. Belki de çoğumuzun kodlarında aynı dürtü vardır. Koşulsuz teslimiyet hali... Birey olarak varlığımızın saygısızca örselendiği, değersizleştirildiği evlerde yaşama çabası...

"Asi olmayacaksın. Susmasını bileceksin. Kocan sinirlendiğinde yan odaya geçip, susup bekleyeceksin..."

Hepimiz için ne kadar tanıdık değil mi bu öğretiler???...

İçimizden avaz avaz bağırmak gelirken susmamız salık verilmiş.

Annemin bile boşanırken bana "Keşke biraz sussaydın kızım." dediğini hiç unutmuyorum mesela... Ne de olsa onlar suskunluk çağının kuşağı idi, nasıl kızabilirim ki?...

Bu suskunluk çağı bitmeli artık içimizde. Biz kadınlar bağıra çağıra korumalıyız haklarımızı.

Ağız dolusu kahkahalar atmalıyız. Şarkılar söylemeliyiz yüksek sesle. Kırmızı rujlar sürmeliyiz. Boşanmış kadın olmamıza rağmen rakı kadehlerimizi kendi şerefimize kaldırmalıyız. Ayrıca rakı içmek de en çok kadına yakışır aslında. Erkek içkisi olarak yaftalanması abesle iştigaldir. Çünkü rakı inceliklerin içkisidir.

Yaşadığımız tüm acılara rağmen sevda türküleri söylemeliyiz biz. Her şeye rağmen savurmalıyız saçlarımızı. Ağız dolusu gülmeliyiz artık.

Hayat bu kadar güzel duyguyu taşıırken, karanlıklara gömülüp, bile bile kendi mezarımızı kazmak ne acı...

Velhasıl bu çukurdan çıkabilmek yürek istiyor. Evet, zorlu bir süreç bekliyor o savaşçı kadını ama en azından sabahları mutlu uyanma hakkını veriyor kendisine...

Zaman zaman yoruluyor, isyan ediyor, çaresiz hissediyor, hatta bazıları tekrar dönüyor o sessiz hapisanesine... Günün sonunda mücadele edenler kazanıyor.

Evet, bu ülkede kadın olmak, bu ülkede boşanmak, bu ülkede kendi varlığını korumak çok zor zanaat...

Ne sistem ne yasalar ne sosyal hayat kadına destek veriyor. Aksine ötekileştiriyor, kafasını kopartmaya çalışıyor.

Ama vazgeçmeyin KIZ KARDEŞLERİM... Bizi ancak biz kurtarabiliriz.

Bizim biricik hayatımız, hiç kimsenin komutasında olmamalı...

Ferah nefesler alacağımız, ağız dolusu güleceğimiz günler en doğal hakkımız. Varsın bir şeyler eksik kalsın, varsın eski konfor alanlarımız olmasın, varsın hep mücadele olsun...

Siz bu sabah nasıl uyandınız o küçük, güzel evinizde, bana ondan bahsediniz...

Velhasıl, BOŞANMA DAVASI, kadının VAROLUŞ davasıdır. "Ben de varım" dediği, kendi varlığını ispatladığı davadır.

Başkaldırmanın, direnmenin, sorgulamaların, yeni ve daha güzel bir hayat olacağına dair yaşama sevincinin davasıdır.

Susmadan, sinmeden, razı olmadan, kişiliğini kaybetmeden yaşamanın davasıdır bu.

Belki sular durulmayacak, belki hep bir mücadele hali devam edecek ama bileceksin ki, bu senin VAROLUŞ MÜCADELEN...

Bir gün boşa kürek çekmediğini göreceksin.

Yolun, huzurlu mavi bir koya çıkacak.

Yüzünü güneşe dönüp öylece duracaksın ki durmayı en çok özlediğin anda olduğunu düşüneceksin.

Ve bundan sonra orada şiirden, sanattan, yazacağın yeni kitabın satırlarından ya da ne bileyim fasulyenin neden bir türlü pişip pişmediğinden, yani iyi şeylerden bahsedeceksin. İşte o an İYİ Kİ dediğin yerde olacaksın.

Yol uzun, meşakkatli belki ama sonu çok güzel kız kardeşim...

Dedim ya bu ülkeyi kadın gülüşleri kurtaracak... Hem de bu en güzelinden olacak.

Sahi siz bu sabah nasıl uyandınız???...

TARİHİN KADIN YÜZLERİ

İLK KADIN DOKTOR: ELİZABETH BLACKWELL

HAZIRLAYAN: Emine ORTAKAYA

e_mine_ortakaya@hotmail.com

Elizabeth Blackwell 3 Şubat 1821’de İngiltere’deki Bristol kentinde dünyaya geldi. Babası Samuel Blackwell, bol kazançlı bir şeker rafinecisi, annesi Hannah Lane ise saygın bir tüccar ailenin kızıydı.

Elizabeth, bağımsız bir protest kilisesine mensup, dindar ve varlıklı bir ailenin dokuz çocuğundan üçüncüsüydü. Okula nadiren gitmesine karşın, dört kız ve dört erkek kardeşiyle birlikte, evde özel öğretmenler ve mürebbiyelerle eğitim gördü.

Babası Samuel, çocuklarına karşı pozitif ve dikkatli bir tavır içindeydi; onların potansiyelini tümüyle geliştirebileceğine inanıyordu. Alışılmadık biçimde, çocuklarını fiziksel olarak cezalandırmayı reddetmişti. Bunun yerine, onların kabahatleri not edilir ve birbirine eklenirdi.

Çok fazla kabahat birikirse çocuklar akşam yemeği boyunca tavan arasına gönderilirdi. Elizabeth, oldukça keyifli ve mutlu bir çocukluk geçirdi.

1831 yılında, Elizabeth 10 yaşındayken, Bristol’de ani, büyük ve belirsiz bir siyasi olay yaşandı: 104.000 nüfuslu şehirden sadece 6.000 kişi oy verebiliyordu. Parlamentonun üst yetkilileri oylama sistemindeki reformu reddedince büyük bir isyan patlak verdi.

Şeker rafinerisini yangında kaybetmesinin ardından Samuel, ailesiyle Amerika’da yaşamaya karar verdi. Aile, 1832 yılının Ağustos’unda, Samuel’in “Congress Sugar Refinery”i kurduğu ve ailesiyle 6 yıl boyunca yaşadığı New York ve Jersey’e giden Cosmo Gemisi’ne yedi hafta sürecek olan yolculuk için yerleşti.

Şeker kamışı endüstrisi gücünü kölelerden sağlıyordu. Samuel, ailesi gibi kölelik karşıtı hareketlerde aktifti ve aile; anti-kölelik eylemlerine, buluşmalarına katılıyordu. Bu sayede, Samuel’in çocukları köleliği nefret uyandırıcı bulmaya başlamış ve şeker tüketimini reddetmişti.

Samuel’in rafinerisi 1837 buhranı sırasında finansal zorluklar nedeniyle çöküşe geçti. Bu nedenle, Samuel rafineriyi sattı ve şeker pancarı yetiştirmek için büyümekte olan, Ohio’daki Cincinnati kentine taşındı. Tüm bunları yaparken köleliği besleyen şeker kamışı endüstrisine rakip olmayı amaçlıyordu. Ne yazık ki bu böyle olmadı. Cincinnati’ye vardıktan sadece birkaç hafta sonra, 1838 yılının Ağustos’unda, Samuel, ailesini iflasın eşiğinde bırakarak, humma nedeniyle hayatını kaybetti. Aile bu şok ile karşı karşıya kaldığında Elizabeth 17 yaşındaydı. Kendisinden büyük iki kız kardeşi Anna ve Marian, evlerinde ‘Cincinnati İngilizce & Fransızca Akademisini’ başlattı. Okul, ailenin en küçük çocuğu yetişkin oluncaya dek aileye yetebilir durumdaydı. Kız kardeşler okulu 1842 yılında kapattı, Elizabeth ise özel öğretmenliğe devam etti.

21 yaşındayken, romantik olarak ilgi ve dikkatini çeken bir adamla tanıştı, ancak kendi kendine yeten bir kadın olarak kalmaya karar verdi. Güvenliğini ve özgürlüğünü eşine dayandıran bir kadın olmak istemiyordu.

1844 yılında Kentucky Henderson’a öğretim görevlisi olarak davet edildi. Orada yerli bir aileyle yaşayan Elizabeth, şunları yazdı:

“Evin annesi beni anlayışla karşıladı ve buraya geldikten sonra tüm aile üyeleri bana bilgisi ölçüsünde nazik yaklaştı, beni asla yalnız bırakmıyorlar ve ben toplum yaşamı içinde kendimi kaybederken buluyorum.”

Eyaletteki köle yaşantısı onu çok üzüyordu. Ve şunları yazdı:

“Henderson halkının tümü bana dostça davrandı, ama toplumdaki adaletsizlik zihnimde giderek derinleşen bir etki yarattı. Yerliler, kölelerin sürekli isyan etmeleri korkusuyla yaşıyordu. Kadınlar, kaçak kölelerden korktukları için köyün güzel ormanlarında ve kırsalında yürümeye dahi cesaret edemiyorlardı. Karşılığını bulamadığım adalet duygusu devamlı olarak öfkeye neden oluyordu ve ilk görev sürem dolmasının ardından mevkiimden istifa ettim.”

Cincinnati’ye dönünce, Elizabeth’in ölüm döşeğindeki bir arkadaşı ona, doğaları gereği kadınların şefkatli varlıklar olduğuna inandığını ve bu nedenle kendisini bir kadın tedavi ederse hastalığının daha katlanılabilir olacağını söyledi. Blackwell bunu uzunca düşündü, pek çok kadının tıbbi rahatsızlıklarını dile getirirken ve muayene edilirken hemcinsine karşı kendini daha rahat hissedeceği sonucuna vardı. Her ne kadar hastalıklar ve vücudun parçaları ona rahatsız edici gelse de bir vizyon altında bu duygularını yenmenin doğru şey olduğuna karar verdi.

Tıp okulu 3.000 dolar gibi bir ücrete tabi tutuyordu. Bu nedenle Blackwell, 1845 ve 1847 yılları arasında yeniden köleliğin olduğu eyaletler olan Kuzey ve Güney Carolina’da ders anlatmaya başladı. Kuzey Carolina’daki köle çocuklara okul dersleri vermeye çalıştı ancak sonra fark etti ki, bu yasal değildi. Buna karşın, Pazar Okullarında köle çocuklara öğretmenin yasal olduğunun da farkına vardı ve bunu yapmaya başladı:

“O aşağılanmış küçük varlıkların önünde oturup, sahiplerinin ilk ilkelerini ihlal ederken izlediklerini iddia ettikleri dini, onlara öğretirken kendimi çok tuhaf hissettim.”

Asheville Kuzey Carolina’da, bir doktor-rahip olan John Dickson ile kalan Elizabeth’e, Dickson, kitaplarını incelemesine izin vermişti. Charleston Güney Carolina’da Dickson’ın erkek kardeşi Samuel ile de kaldı. Samuel, onu cesaretlendiren, ona dersler veren, kitaplarını ödünç almasına izin veren ve doktor olması için yoğun çabalarını kollayan bir tıp profesörüydü.

“Tam olarak karar verdim. Konuya dair en ufak tereddütüm yok, tıpta ilerlemeye kararlıyım. Kalanlardan daha zor güçlüklerin üstesinden geldim ve yarışmak için diğer herkesle eşit hissediyorum.”

Birkaç tıp fakültesine başvurdu ancak başarılı olamadı. Oradaki tıp fakültelerinden birinde okumak için Philadelphia'ya taşındı. Liberal bir Quaker doktorundan anatomi dersleri aldı. Ne yazık ki, başvurduğu tüm tıp fakülteleri tarafından reddedildi. Ancak Elizabeth, kararlılıkla başvurularını sürdürdü. 1847 yılının Ekim ayında, otuzuncu başvurusunu yaptığı New York'taki Cenevre Tıp Fakültesi başvurusunu kabul ettiğinde, savaşını kazanmış görünüyordu.

Aslında oldukça tuhaf koşullar altında kabul edilmişti. Cenevre Tıp Fakültesi onun başvurusunun bir şaka olduğunu düşünmüştü. Öğrencilere, bir kadının doktor olmak için başvurduğunu ve bir itiraz söz konusu olmazsa okula kabul edileceği söylendi. Öğrenciler, Blackwell'in başvurusunun rakip üniversitelerden birinin öğrencileri tarafından yapılan bir şaka olduğuna inanıyorlardı. Hatta bu şakayı sürdürüp itiraz edilmemesini sağladılar.

Elizabeth'in okula gerçekten kayıt yaptırdığını öğrendiklerinde herkes çok şaşırmıştı. Kadınların tıp fakültesinde okuyamayacağı Amerika'da yaygın bir düşünceydi. Blackwell tıp öğrencisi olarak yeni hayatına 1847 yılında 26 yaşındayken başladı. 1860'lara kadar, üniversite, başka hiçbir kadın öğrenciyi tıp fakültesine kabul etmedi.

Bir kadın tıp öğrencisi olarak durumu basına dahi yansıdı. Springfield Republican'a yansıyan birkaç satır ise şöyle:

"1848 yılının dikkate değer olaylarından biri Blackwell isimli genç bir kadının tıp fakültesine öğrenci olarak girmesiydi. Boston Medical Journal, yirmi altı yaşında olduğunu belirten öğrenciden, "Kadını cinsiyetin küçük bir örneği..." olarak bahsetti. Sınıfa büyük bir soğukkanlılıkla gelir, kaputunu çıkarıp koltuğunun altına koyar ve ortamdaki duruşuyla nezaket sağlar."

Bazı derslerde varlığıyla ilgili çekinceler söz konusuydu, zamanın duyarlılıkları öyle manasızdı ki, okuldaki erkekler, çalışmalarının bazı yönlerini duymasını reddediyorlardı. Ancak o hiçbir şeyden geride kalmaması gerektiği konusunda oldukça netti ve sonunda bu dileği yerine getirildi.

Üniversitede bazı tıbbi teorileri öğrendikten sonra, bir hastanedeki yazlık ikameti için Philadelphia'ya döndü. Hastanenin başhekimisi Dr. Benedict ona yardımcı oluyor ve hastaları tedavi/teşhis etme konularında değerli bir klinik deneyimi kazanmasında rol oynuyordu. Ancak oradaki diğer doktorlar Elizabeth'e mesafeliydi. Sıkı çalışması ve kararlılığı sayesinde çalışma arkadaşlarının saygısını kazandığı Cenevre'ye dönme zamanı geldiğinde çok mutlu olmuştu.

Bitirme tezi tifüs ile ilgiliydi, tezinde hastalıkların önlenmesinde hayatı boyunca tutkusu olarak belirlediği kişisel hijyen ve sanitasyonun (ürünlerdeki zararlı mikroorganizmaların uzaklaştırılması) önemini vurguladı. 23 Ocak 1849'da, 28 yaşındayken, sınıfının birincisi olarak mezun oldu ve Amerika'da tıp diploması alan ilk kadın oldu. Şimdiki hayali cerrah olmaktı.

5 yıl sonra, 1854 yılında, kız kardeşi Emily onun izinden giderek Cleveland, Western Reserve Üniversitesi'nde tıp fakültesine girmeye hak kazandı.

Fransa ve İngiltere Dönemi

Blackwell mezun olduktan sonra bağımsız olarak tıpla uğraşmak için yeterince bilgisi olmadığını bilincindeydi. Daha fazla deneyime ihtiyacı vardı. İngiliz kuzeni, ona Avrupa'daki tıbbi deneyimini genişletmesi için İngiltere'ye dönmeyi teklif etti. Elizabeth de bunu memnuniyetle kabul etti.

30 Haziran 1849'da Paris doğum hastanesi olarak bilinen La Maternite'ye kaydoldu ve burada kadın doğum konusunda değerli bir eğitmenin yanında uygulamalı deneyim de elde etmiş oldu. Ne yazık ki burada cerrah olma umutları suya düştü, çünkü tedavi ettiği bir bebeğin yarısından fışkıran irin, sol gözüne geldi ve o gözü kör oldu. Bir süre dinlenip iyileştikten sonra, 1850 yılında Londra'ya taşındı ve oradaki St. Bartholomew Hastanesi'nde Dr. James Paget'in yanında staj yapmaya başladı. Florence Nightingale ile tanıştı ve yakın arkadaş oldular. Nightingale'in kişisel hijyen ve bakıma yönelik çabasını o da onaylıyordu. Bu, o zamanlar pek çok doktorun gözden kaçırdığı bir şeydi. Hatta çoğu, hastalarını muayene etmeden önce ellerini bile yıkamıyordu. Aynı dönemde, Ignaz Semmelweis, Viyana'da bir doğumhanede çalışanların ellerini yıkamaları konusundaki ısrarcı duruşuyla doğum esnasındaki ölümleri ciddi derecede azaltmıştı. Ne yazık ki hijyen sözcüğünü yayma çabası bile diğer pek çok doktor tarafından reddedildi. Semmelweis tüm bu reddediş sonucunda depresyona girdi, hatta 1865 yılında hastaneye yatırıldı. Burada gardiyanlar tarafından defalarca işkenceye maruz kalan Semmelweis, hastaneye yattıktan sadece iki hafta sonra hayatını kaybetti. Bu nedenle Blackwell ve Nightingale'in hijyen duyarlılığı büyük bir önem taşıyordu.

Blackwell'in Tıbbi Uygulaması

1851 yılında, 30 yaşındayken, Blackwell New York'a geri döndü. Kimse onu doktor olarak işe almadığından, kendi muayenehanesini kurdu. Ayrıca halka açık konferanslar verdi ve pratiğini artırdı. 1852'de "Kızların Bedensel Eğitimine Özel Referanslarla Hayatın Kuralları" isimli ders dizisini yayınladı.

1853 yılında yoksul kadın ve çocuklar için New York Dispanserini kurdu. Bundan dört yıl sonra, bağışçılardan yoksul kadın ve çocuklar için New York Reviri adında bir muayenehane açmaya yetecek kadar para toplamıştı. Kız kardeşi Emily ve kalifiye bir doktor olan Marie Zackrzewska, revirin yönetiminde ona yardım ettiler. Hastane kısa sürede ciddi bir ün kazandı ve aynı zamanda hemşire eğitimleri için de merkez haline geldi.

Amerikan İç Savaşı ve Birleşik Krallık Turu

Blackwell 1858 yılında, Birleşik Krallık'ta, pek çok kadına tıp alanında kariyer yapmaları için ilham olduğu bir tura çıktı. Burada pratik yapmasına izin verilmesiyle birlikte İngiliz Tıp kayıtlarındaki ilk kadın oldu. 1859'da New York'a döndü ve revirde çalışmaya devam etti.

İç Savaşta Blackwell, yaralı askerlerin tıbbi bakımıyla ilgilenirken hemşireler de yetiştiriyordu. Kadınlar için bir tıp fakültesi açmak ve hijyen temelinde dersleri ilerletmek istiyordu ancak iç savaş onun bu hayallerini ertelemeye zorladı.

Kadınlar İçin Bir Tıp Fakültesi

Elizabeth 1858 yılında, sonunda hayallerini gerçekleştirdi ve New York Revirine bağlı olan kadınlar için tıp fakültesi kurdu. Blackwell hijyen profesörüydü, kardeşi Emily ise kadın hastalıkları konusunda ders veren bir öğretim görevlisiydi. Fakülteye giriş sınavları ile öğrenci seçimi yapılıyordu ve bunun yanında üç yıllık kurs, klinik deneyim ve bağımsız bir sınav kurulu imkânı vardı. Bunun amacı tıp pratiği eğitimi veren kadınlara ideal bir eğitim sunmaktı. Fakülte, Cornell Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin kadın öğrencileri kabul etmeye başladığı 1899 yılına kadar açık kaldı.

Elizabeth, 1869 yılında 48 yaşındayken, doğduğu ülkeye kalıcı olarak geri döndü ve burada büyük, başarılı bir uygulama merkezi kurdu. Amerika'dan ayrılmadan önce New York Tıp Fakültesi'ni ve revirini Emily'e devretti. İyi sanitasyonu teşvik etmek ve önemli sağlık bilgilerini halka yaymak için 1871 yılında Ulusal Sağlık Derneği'ni kurdu. Derneğin sloganı “Önlemek, iyileştirmekten iyidir.” idi.

1875 yılında London School of Medicine for Women'da jinekoloji bölümünde çalışmayı kabul etti. Ne yazık ki bundan sadece bir yıl sonra sağlığı nedeniyle (biliyer kolik) hem ders hem tıbbi uygulama alanlarından emekli olmak zorunda kaldı. Sosyal ve tıbbi konularda üretken bir yazardı, bu sayede emekliliğinde de yazmaya devam etti. Çalışmaları arasında; ‘Tıp ve Ahlak’ (1881), ‘Kadınların Satın Alınması: Büyük Ekonomik Hata’ (1887) ve ‘Doktorluk Mesleğinde Kadınların Etkisi’ (1890) vardır.

1895 yılında 74 yaşındayken ‘otobiyografisini, doktorluğun kadınların çalışmasına müsaade ettiği noktaya evrilmesinde öncü niteliğinde olan çalışmasını yayınladı.

Kadınların doktorluk mesleğine girme oranı 1850-1900 yılları arasında yavaş da olsa gelişti. 1889'da Blackwell şunları yazdı:

“Kadın erkek demeden herkesin mesleğe adım atabilmesi artık çok daha kolay, tıp pratiği yapmak için yasal bir hak elde etmek için hem kadınların, hem erkeklerin önünde çok az engel var.”

Hiç evlenmemiş olmasına rağmen, “1854 yılının Ekim ayında hayatın mutlak yalnızlığı dayanılmaz hale geldiğinde yedi yaşındaki İrlandalı göçmen bir ailenin yetim çocuğu olan Katherine Berry’i (Kitty) evlat edindi, onunla uzun yıllar seyahat etti ve hayatı boyunca yanında kaldı.

Onunla ilgili şöyle diyordu: “O zavallı küçük yetimin bana verdiği onarıcı desteği kimse anlayamaz. Karanlık yıllardı. Güler yüzü ve sadakatiyle hayatımın güneşi oldu.” ‘Otobiyografi’ 1895)

1879 yılında, Londra’dan Hastings kentine gitmek için ayrıldı.

Her yaz İskoçya’nın Holy Loch bölgesine gider, Kilmun’da tatil yapardı. 1907’de 86 yaşındayken, burada bir merdivenden düşerek bedensel ve zihinsel yetilerini kaybetti. 31 Mayıs 1910’da 89 yaşında Hastings’deki evinde geçirdiği felç sonucunda hayatını kaybetti. Vasiyeti doğrultusunda külleri Kilmun’daki St. Munn’s Parish Kilisesi Mezarlığı’na gömüldü.

Ne diyelim; sana ve senin gibi çalışkan, misyon üstlenen kadınlara çok teşekkürler. Ignaz Semmelweis.

Florence Nightingale’e de insanlık olarak çok müteşekkirimiz. Kendi yaşamlarınızda kolay değil zoru seçtiniz, hatta bu yüzden işkence görenleriniz oldu, bu bedeli hayatlarıyla ödeyenleriniz oldu. Çok borçluyuz.

Kimse şu dönemde hijyenin bu kadar kahırlı süreçlerle sağlandığını düşünemez. Biz de bu mücadeleciler kadınları, insanlara ve vefakâr kadınlara hatırlatalım istedik.

Kaynak:

<https://www.famousscientists.org/elizabeth-blackwell/>

CEVHER BABA’NIN KADINLIK HALLERİ

YAZAN: Ergür ALTAN

erguraltan@gmail.com

Gazeteciler gelir bazen yaşadığım dağ başına. Elli yıldır inmiyorum ne köye ne de şehre. Yaşım doksanı geçti zaten. Dağ başında öleceğim, öyle söz verdim benden önce yitip de gidiveren anamın, babamın ve kardeşlerimin ruhlarına. Bir ruha söz vermek ne demektir, bilir misiniz? İğne oyalı yazmalar biriktirmektir mesela, mor, mavi ve daha nice renkte. Çiçekler iliştmektir o yazmalara, tomurcuk yaprakları olan çiçekler.

“Cevher Baba” der bana buralarda kadınlar. Kadınlar ne diyorsa odur ve bana “Cevher Baba” diye seslenir çocuklar, bıyığı terlememiş gencecikler ve her yaştan adamlar. Derim ki onlara, “Ben adamlığı kadınlardan öğrendim. Adamlık dediğimiz kadınlıktır aynı zamanda ve ruhumda bir kadın var. Şefkatli, cesur, ürkek ve yorgun bir adam olduğum kadar, kadını da ben.” Bakarlar yüzüme öylece. Anlamazlar beni de haber ederler gazetecilere, “Burada “Cevher Baba” deriz bir adam var, iyi bir adam ama kadınmış, bilemedik ki derdi neymiş?”

Genç bir kadın geldi bugün, gazeteciymiş. “Merhaba Cevher Baba, ben Leyla” dedi. “Hoş geldin kızım” dedim. “Sana tütün getirdim.” dedi, “Saralım mı beraber?” “Sen sigara içer misin Leyla?” diye sordum. “Yok” dedi, “Senin için getirdim tütünü, hadi saralım beraber.” “Niye zahmet ettin kızım?” dedim. Baktım, o başlamış bile tütünü sarmaya. “Benim için mi sarıyorsun Leyla?” dedim, “Sen de yardım etsene bana Cevher Baba” dedi gülümseyerek. Saatlerce tütün sardık Leyla`yla. Sustuk uzunca. “Gazeteciymişsin ama bana bir soru bile sormadın” dedim. “Mesleğim gazetecilik.” dedi, “Ama seni tanımaya geldim ben, sen çok güzel bir adamsın ” dedi. “Nereden anladın?” dedim. “Bir kadınla yan yana oturup sevgiyle, saygıyla susan her adam güzeldir.” dedi. “Susarım Leyla” dedim, “Güzel susarım ben.” Bir turna geçti üzerimizden o anda. “Böyle bir kuşum ben.” dedim, “Hep yalnız uçtum kızım.” “Bulamadın mı eşini Cevher Baba?” dedi. Ses etmedim. Kalktım yerimden. “Toprakladır meşguliyetim, nohut yetiştiririm ben. Nohut pişireyim mi sana kızım?” dedim. O da kalktı yerinden ve sarıldı bana.” Canımsın sen.” diyerek. O tütün sarmaya devam etti, ben nohut pişirmeye başladım.

Nohut aşısı yedik Leyla`yla. Ayran da yaptım ona. Onun hediyesi tütün, benim hediyem de nohut ve ayrandı. “Kadınlık hallerim vardır kızım” dedim. “Senin her halin çok güzel Cevher Baba” dedi. Ellerimi aldı ellerinin içine. Tırnaklarına baktı, “Toprak birikmiş.” dedi, “Topraksın sen.” “Toprağa ana derler” dedim. “Bilirim” dedi, “Anadır toprak, doğurandır, sen de doğuransın.” dedi. “Anlatayım mı doğurduklarımı Leyla?” dedim. “Anlat Cevher Baba” dedi, “Sen anlat, ben dinleyeyim.”

“Ben daha bebeyken soluverdi anam” dedim, “ruhumda bir bebek kokusu var ve anamın kokusu.” Gözleri doldu Leyla`nın. “Kadınlar anlar beni” dedim, “Hiç olmazsa kınamazlar.” “Ben de anlarım. “ dedi. “Dört bacım vardı. Toprak oldular, çiçekler açtı üzerlerinde, çiçekler soldu. Sevdiceklerim oldu, her biri gül gibi, karanfil gibi koktu ruhumun içinde. Ruhum bahar bahçedir güzel kızım. Ölü kadınlar uyur o bahar bahçede ve benim ölmek gibi bir derdim yok. Yaslarını tutan bir adam olmalı yanı başlarında, çiçekler eken, fidanlar, filizler büyüten, onları umutla yâd eden bir adam.” Elimi sımsıkı tuttu Leyla. “Özgürlüğü doğurdum kızım” dedim. “Kadınları sevdim” dedim, “Anamı, bacılarımı, bana yarenlik eden, ablalık, analık yapan kadınları sevdim. Ben kadınları sevdikçe özgürleştirdim ve toprağı sevdim mesela, börtü böceği, gökyüzünü, doğayı.” “Baban?” dedi Leyla, “Babanı da sevdin mi Cevher Baba?” “Babamı da sevdim, onu da kendi ellerimle verdim toprağa” dedim. “İçine kapanıktı babam, anamı da içinden severmiş, beni ve bacılarımı da içinden sevdi. Onun da içinde bir kadın vardı oysa. Kabul etmedi bunu. Hep kaskatı durdu. Ne ateşte eridi, ne de suda çözüldü. Onun yerine de eridim ben, onun yerine de çözüldüm. Onu da sarıp sarmaladım ruhuma. ‘Baba bana sarılısana’ dediğimde bile susandı. Sabrı, emeği, sadakati doğurdum ve babamın

da payı vardır bunda. Bir baba, evladını karşılıksız sevebilir, ama ben bir evlat olarak babamı karşılıksız sevdim ve anasıymış gibi üzerine titredim” dedim.

Kurt ulumaları geliyordu ötemizden. Bana sokuldu Leyla. “Korkma kızım” dedim, “Dostumuzdur kurtlar, ilişmezler bize.” “Nereden belli?” dedi sesi titreyerek. “Bir anne kurt dört yavrusundan birini bırakıp gitmişti. Dört günlüktü yavru. Onu ben aldım evime, yavrummuş gibi öpüp kokladım. Bir hafta geçmedi, geldi bir kurt sürüsü. Tanıdım o anneyi. Kucakladım yavrusunu, koydum az öteme ve döndüm evime. Sokuldu yavrusuna. Benim gibi öpüp kokladı. Kurt sürüsü geride kaldı. Anne kurt evime kadar geldi. Pencereye yüzünü sürdü. Ağladım ben Leyla, onun ilk günlerde yapmadığı anneliği yapmışım yavrusuna ve buna müteşekkirdi. Korkma kızım, dostumuzdur kurtlar. Say bunu da içimdeki kadına, anneye ve babaya.”

“Ben gazeteciyim” dedi Leyla. “Ama yazmayacağım bunları Cevher Baba. “ “İster yaz, ister yazma, rivayet türlüdür hakkımda” dedim. “Babam beni hep döverdi” dedi. “Sende öyle bir cevher var ki, öyle bir şefkat var ki, öyle bir anne yüreği ve baba yüreği var ki, senden bir ricam olacak” dedi. “Söyle kızım” dedim. “Bir sigara içimlik” dedi, “Bir sigara içimlik koyayım başımı dizlerine.”

Nice canlara analık ve babalık yaptım, dostluk ve kardeşlik. Leyla da bir kızımdır benim. Çok yaftalandım, kınandım, çok hor görüldüm. Ama hikâyemi dosdoğru anlattım Leyla’ya, Leyla, -öz kızım- dosdoğru anladı beni. Öyle dosdoğru anladı ki, başımı dizlerime değil ruhuma koyuverdi.

Beni Cumartesi Anneleri anladı, asker anneleri, anam, bacılarım, sevdiceklerim, kurt sürüleri anladı. Yaralıydı hepsi, ben onların yaralarını sardım, onlar benim yaralarımı.

Cevherimi sorarlar bana, saklamam ne adamlığımı ne de kadınlığımı. Bilen böyle bilsin doksan küsur yaşındaki bir adamın kadınlık hallerini.”

BİLİM DÜNYASINDA BU AY EYLÜL

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

SESLENDİREN

Merhabalar Umudun Kadınları Dergisi dostları. Yepyeni bilimsel araştırmalarla sizlerle beraberiz.

Önce başlıklar:

Kadın cerrahların tedavi ettiği hastaların ölme ihtimali düşük

Sigaranın, akıl hastalığı riskini artırdığı ortaya çıktı

Kalp krizinin bir gün önce uyarı semptomları gösterdiği keşfedildi

Kadın cerrahların tedavi ettiği hastaların ölme ihtimali düşük

Kadın cerrahlar tarafından tedavi edilen hastaların etkili bir şekilde iyileşme şansının daha yüksek ve "ölme ihtimalinin daha az" olduğu yeni bir çalışmada görülürken bu, altta yatan sebeplere dair daha fazla soru işaretine yol açtı.

Bir milyondan fazla kişinin incelendiği ve yakın zamanda JAMA Surgery adlı bilimsel dergide yayımlanan çalışma, kadın cerrahların tedavi ettiği hastalarda cerrahi prosedürleri takip eden 90 günde ve bir yılda olumsuz sonuç alma ihtimalinin daha düşük olduğunu ortaya koydu.

Independent Türkçe'nin haberinde yer alan ayrıntılarda 1 milyon 165 bin 711 **hastanın dâhil edildiği araştırmada 151 bin 54 hasta kadın cerrahlar tarafından, 1 milyon 14 bin 657 hastaysa erkek cerrahlar tarafından tedavi edildi.**

Aralarında Kanada'daki Toronto Üniversitesi'nden araştırmacıların da yer aldığı bilim insanlarına göre bu bulgular, hekimlerin cinsiyetine bağlı olarak hasta sonuçlarındaki farklılıkları destekliyor.

Yakın zamanda yine aynı dergide yayımlanan başka bir çalışmada, yaygın uygulanan bir cerrahi prosedür olan safra taşı çıkarma sonrası hasta sonuçları değerlendirildi ve ortalamaya bakıldığında kadın cerrahların sahadaki erkek meslektaşlarına kıyasla daha iyi performans gösterdiği bulundu.

Kadın cerrahların "daha olumlu sonuçlara" sahip olduğu ve safra taşı çıkarma prosedüründe erkek cerrahlara göre "daha yavaş çalıştığı" tespit edildi.

İsveç'teki Skane Üniversite Hastanesi'nden Cerrah Martin Almquist, dergideki başyazısında bu farklılıkların kadın ve erkeklerin risk almaya yönelik farklı tutumlarından kaynaklanabileceğini belirtti.

Almquist, gözlemlenen farklılıkların aynı zamanda bir cerrahın başkalarıyla işbirliği yapma ve "hasta odaklı" karar verme becerisinden de doğabileceğini söyledi.

Kanıtlar, kadın cerrahların hasta odaklı karar verme mekanizmasını muhtemelen daha fazla kullandığını, işbirliği yapmaya daha istekli olduklarını ve ameliyat için hastaları daha dikkatli seçtiğini gösteriyor. Bu farklılıklar kadın ve erkek cerrahlar için farklı sonuçlara dönüşebilir.

Bilim insanları, erkek ve kadın cerrahlar arasındaki bu tür farklılıkların daha fazla değerlendirilmesinin, olumsuz sonuçlardan kaçınma yollarına ışık tutabileceğini umuyor.

Sigaranın, akıl hastalığı riskini artırdığı ortaya çıktı

Aarhus Üniversitesi'nden bilim insanları, Birleşik Krallık merkezli biyolojik veri bankası Biobank'teki 350 bin kişiye ait genetik verileri inceledi.

Araştırmayı yürüten Doug Speed, verilerini kullandıkları kişilerin yüzde 90'ının 20 yaşından önce sigara içmeye başladığını ve genellikle 30'larından sonra zihinsel rahatsızlıklar nedeniyle hastanede tedavi gördüklerini söyledi.

Independent Türkçe'nin aktardığına göre, Speed, "Sigara içmek zihinsel rahatsızlıklara neden oluyor. Sigara tabii ki tek neden değil fakat akıl hastalığı sebebiyle hastaneye yatma riskini yüzde 250 oranında artırdığı gözlemlendi" dedi.

Kanadalı iki araştırmacıyla çalışan bilim insanı, sigaranın özellikle depresyon ve bipolar bozukluğa yol açtığına da dikkat çekti.

Speed, tütün mamullerini tüketenlerde "sigarayla ilişkilendirilen" genlerin olduğunu gözlemlediklerini de söyledi.

Araştırmacı, "Sigarayla ilişkili genleri taşıyan ancak sigara içmeyen kişilerde, bu genleri taşıyan ve sigara içen kişilere kıyasla ruhsal bozuklukların ortaya çıkma olasılığı daha düşük" ifadelerini kullandı.

Öte yandan bilim insanı, sigaranın ruh sağlığının bozulmasına yol açtığı biyolojik mekanizmanın henüz tam anlaşılamadığını belirtti.

Kalp krizinin bir gün önce uyarı semptomları gösterdiği keşfedildi

ABD'nin Los Angeles kentindeki Smidt Kalp Enstitüsü'nden araştırmacılara göre, kalp hastalarının yüzde 50'sinde yaklaşan kriz bir gün öncesinden belirgin işaretler sayesinde tespit edilebilir.

Hakemli bilimsel dergi Lancet Digital Health'te yayımlanan bulgular, krizden önce kadınlarda nefes darlığı, erkeklerde ise göğüs ağrısının görüldüğünü ortaya koydu.

Independent Türkçe'nin aktardığına göre, her iki cinsiyette de görülen ama diğerleri kadar yaygın olmayan uyarı işaretleri arasında nöbet benzeri olaylar ve anormal terleme yer alıyor.

Araştırmacılar, bu işaretleri anlamanın yüzde 90 oranında ölümcül olan ani kalp krizlerini önlemede doktor ve hastalara yardımcı olabileceğini düşünüyor.

Araştırma ekibine liderlik eden **Summet Chugh**, "*acili araması gereken kişiler için uyarı semptomlarından yararlanmak, erken müdahaleye ve ölümün önlenmesine yol açabilir. Bulgularımız ani kalp krizlerinden kaynaklı yaşam kayıplarının azalmasında yeni bir paradigma ortaya koymamıza katkıda bulunabilir.*" dedi.

Chugh ve ekibi, yaşları 18 ve 85 arasında değişen hastaları kapsayan iki ayrı çalışmanın verilerini inceledi. Söz konusu çalışmalarda hastalar ani kalp durması geçirmiş kişilerdi. Bu yüzden hastalarda krizden önce gösterdikleri semptomlara bakıldı.

Araştırma ekibi iki grubu kıyaslamak için benzer uyarı işaretleri gösteren ama kalp krizi geçirmeyen insanları da inceledi.

Bunun sonucunda, cinsiyete dayalı gibi görünen uyarı işaretlerinin kalp hastalarının yarısında krizden bir gün önce ortaya çıktığı görüldü.

Araştırma makalesinde, *"Uyarı semptomları, yakın zamanda meydana gelebilecek ani kalp durmasının tahmin edilebilmesi için ümit verici. Ancak tahmin yeteneğini en üst düzeye çıkarmak için yeni özelliklerle güçlendirilmesi gerekebilir"* ifadeleri yer aldı.

Gelecek sayımızda yepyeni bilim haberleriyle görüşmek üzere umutla kalın.

16 Eylül 2023

HASTANEDE DUYGUSAL ANLAR

YAZAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Başımıza üzücü bir olay geldiğinde, kendimizi çaresiz hissettiğimiz, öfkelendiğimiz, duygulandığımız, sonunda da aradığımız çözümü bulup yaşamımıza kaldığımız yerden devam ettiğimiz anlar oluyor. Gel görelim ki engelimizle ilgili bir sorun yaşadığımızda, çekiniriz çevremizdeki insanlara anlatmaya. Engelliliği çok çok üzücü bir meseleymiş şeklinde algılayanlar, üzüntümüzü paylaştığımızda, içlerini kaplayan acıma duygusuyla olayı olumsuz yargıya dönüştürebiliyor. Oysa yaşanan üzücü olay sonsuza dek sürmez ki. Bu da diğer üzücü olaylar gibi gelir geçer. Ağlarız, konuşuruz, derdimizi içimizden dışarıya doğru döker rahatlarız. Bu bilgiler yeterli diyerek sözü daha fazla uzatmadan yaşadığım üzücü olaya gireyim artık.

Eşimin abisi yaklaşık bir aydır hastanede. Epilepsi nöbeti geçirdiği için hastaneye kaldırılmıştı. Soluğu hastanede aldık tabii. Doktor yanımıza yaklaştı ve “Beyefendiyi yalnızca bir kişi görebilir.” der demez, eşim ve ben ağız birliği etmiş gibi eşinin girmesi gerektiğini söyledik. Doktor sözünü daha bitirmemişti, “Onun yüzünü uzun zamandır tanıyan birine ihtiyacımız var. Geçirdiği nöbet sonucu yüzünde önemli bir değişikliğin olup olmadığını anlamamız lazım” dedi. Bu arada eşi koşarak yanımızdan ayrıldı. Ben eşime döndüm ve gözlerimden sicim gibi yaşlar boşaldı. Bana ne olduğuna anlam veremedim bir türlü. “Ne yani şimdi ikimizden birine bir şey olsa, birlikte geçirdiğimiz o yıllara karşın elimizden gelen bir şey olmayacak mı?” dedim. Eşim de bu durumdan çok etkilenmişti. Durgun bir ifadeyle, “Maalesef öyle olacak.” dedi.

Görmeyen ana-babalara sıkça sorulan bir soru vardır. “Çocuğunun yüzünü göremediğin için çok üzülüyor musun?” Buna üzülenler vardır mutlaka ama ben hiç üzülmedim kızlarımın yüzünü göremediğim için. Onlara dokunmak, onlarla konuşarak güçlü iletişim kurmak yetiyordu. Bu konu daha farklıydı. Belki de hastane ortamı, yaşadığımız olay duygularımızı tetikledi.

Biraz ağladım ve bir süre sonra sustum, düşünmeye başladım. İçimi boşalttıktan sonra çözümler bir bir sıralandı zihnimde. Doktor iki görmeyenin olduğu durumda nasıl bir tutum izlerdi acaba? Başka bir yakınının gelmesini isteyebilirdi. Eğer yakını uzaktaysa, görmeyen kişi, onun yüzüne dokunabilir, farklı bir durum olduğunu anlama çabasına girerdi. Tabii insanın normal bir zamanda yakınının yüzünü bu anlamda incelemek hiç aklına gelmeyebilir. Belki de sağlıklıyken çekilmiş bir fotoğrafla hasta hali karşılaştırılabilirdi. Belki de doktor hastayı yakından tanıyan biriyle iki kişinin girmesine izin verebilirdi. Bu çözümleri düşünmek bana çok iyi geldi. Yavaş yavaş sakinleşmeye başladım.

Eşim, “Artık dergiye bu konuda yazarsın” dedi. Önce karşı çıktım. Kişisel sorunumu anlatmanın doğru olmayacağını düşündüm. Yazıyı okuyan insanların çoğunun önyargı geliştireceğinden endişelendim. Biraz düşününce, kafamda farklı fikirler canlandı. Böyle bir olayı başkası da yaşayabilirdi, o kadar da kişisel bir sorunmuş gibi gelmedi bana. Başkalarının yargılarının etkisinde kalmak yerine, önce içimdeki yargılara söz geçirmeliydim. Bir söz herkeste aynı kanyı uyandırmazdı. Her okuyan farklı farklı düşünebilirdi. Hem önyargı geliştirse ne olurdu? Üzüntülerimizi yaşamaya, dillendirmeye hakkımız yok muydu? Bu kadar yıl körlük pratiği içinden gelmiştik. Bir insan olarak makine değildik. Duygularımızı yaşamamız son derece doğaldı. Hem pek çok can sıkıcı olaydan sonra çözüm bulmuyor muyduk? Sadece bu olay değildi baş etmemiz gereken. Araba kullanmak, kendi başımıza tatile gidebilmek, daha neler neler vardı saymaya kalksak?

Teknolojinin sunduğu yeni olanaklar, yapay zekâ gibi yaratıcı çözümler yaşamımızı epeyce kolaylaştırırsa da gerçekleri vurgulamak çok önemli. Yeni gelişmeler, yaşamımıza olumlu katkıda bulunan yöntemler ne kadar artarsa artsın, yaşadığımız sürece baş etmemiz gereken farklı olaylar başımıza gelebilir. Gerçeklerden kaçmadan, içimizden geldiği gibi duygularımızı paylaşmamız, içimize kapanmadan, sorunların üstünü örtmeden yaşamamız çok değerli. Sonuç olarak ömür boyu karalar bağlamıyoruz ve yaşam akıp gidiyor.

13 Eylül 2023

DUYGULARIMIZI İFADE EDEBİLİYOR MUYUZ?

EVRENİN DİLİ SEVGİ

YAZAN: Menekşe KOÇAK

meneksekck06@gmail.com

“Duygularımızı ifade edebiliyor muyuz?” sorusu ile başladık yazmaya... Ancak “Başkalarının duygularını fark edebiliyor ve doğru tepkiyi verebiliyor muyuz?” sorusunu hiç sormadık.

Duyguları ifade edebilmek ve başkalarının duygularını anlayabilmek bir terazinin iki kefesi gibidir. Dengedeysse huzur vardır. Denge bozulursa önce insan ilişkileri, sonra doğanın dengesi bozulur. Çünkü sevgi korku, özlem, merak gibi tüm duygular dünyamızın ve evrenin enerji kaynağıdır.

Bu duygular, dünyada hareket halindeki her şeyin lokomotifidir. İnsanı, hayvanı hatta bitkileri, dağı, taşı peşinde sürükler. Ancak insanın hem dünyanın hem duyguların efendisi olduğu düşüncesi, bencilliği ve beraberinde sevgisizliği hâkim kıldı. Mesela hayvanların duygu dünyalarını içgüdü gibi algılamamıza neden oldu.

Ancak belgesellerde ve sosyal medyada dolaşan hayvan görsellerinde sevgi, üzüntü, neşe, şaşkınlık... duygularını hayvanların da yaşadığını net olarak görüyoruz. Ayrıca kedi, köpek, kuş gibi hayvanı olan birine, “Hayvanların duyguları yok.” dersiniz size güler geçer. Çünkü evcil hayvan ailenin bir üyesidir ve aile ile yaşadığı yoğun duygu alışverişini anlatmaya sözcükler yetersiz kalır.

Bugün “Bitki ve cansız varlıkların duyguları vardır.” demek şu an bize komik, tuhaf geliyor. Ancak teknoloji geliştikçe, biz evreni anlamaya çalıştıkça, bu bakış açımız da değişecektir. Çünkü Einstein “Bir şey ölçülünceye kadar yoktur. Ölçülünce vardır.” der. Yani kuantum fiziği geliştikçe bugünkü doğruların yanlış olduğunu göreceğiz.

Mesela öğrenciyken bize “maddenin en küçük parçası atomdur.” diye öğrettiler. Bugün atom altı bozanlar, laptonlar, kuarklar karşımıza çıktı ve bunların frekans olduğu kabul edildi.

Bu nedenle kuantum fiziği her şeyin bir frekans olduğunu belirtiyor. Belki bir gün bitkilerin, dağın, taşın frekansını ölçebileceğimiz bir teknoloji geliştirilecek; onların da insanlar ve hayvanlar gibi zengin bir duygu dünyası olduğunu göreceğiz.

Maalesef bilim gelişirken bizler, yanı başımızdakileri görmüyoruz. Günlük koşuşturma içinde, ne kendi iç dünyamızın ne de başka varlıkların farkındayız... Bunu fark etmemi balkonuma yuva yapan bir çift kumru sağladı.

Kumruları, büyükşehirlerin semalarında, parklarda, sokaklarda görüp geçeriz. Sayıları diğer kuş türlerine göre hızla arttığı için istilacı türdür. Balkonlarımıza musallat olduklarında bize epey iş çıkartırlar...

Yazın mutfağımın balkonuna da bir çift kumru musallat oldu. Çerçöp toplamaya başladı. Ben de yuva yapmasınlar diye çerçöpleri attım ve kumruları kovdum. Meğer kumruların yumurtlaması için derli toplu yuvaya ihtiyaçları yokmuş. Attığım çerçöplere yumurtlamış. Ben onları kovalarken yumurta yuvadan yuvarlanmış. Balkonu temizlerken yumurtayı görünce üzüldüm. Kumruların neden balkonun etrafında canhıraş uçtuklarını anladım.

Bir hafta sonra yine geldiler. Mutfağın balkonunda oğlum Koray’la çok vakit geçiriyoruz; kumrulara tahsis edemezdik. Ben kovaladım, onlar geldi. Bir hafta sürdü bu mücadele... Bir gün çok sinirlendim “Gidin salonun balkonundaki limon ağacının dibine yapın yuvanızı; burayı size vermem.” diye bağırdım ve yine kovaladım.

Ertesi gün mutfağın balkonuna gelmediler. Kurtuldum diye sevindim. Akşama doğru salonun balkonuna gittiğimde bir çift kumrunun, yuva yapmaya bile gerek görmeden salonun balkonundaki limon ağacının dibine yumurtladığını gördüm.

Onların, mutfağın balkonundan kovduğum kumru çifti olduğunu düşündüm, Bir kez daha yumurtayı atıp onları kovalamaya kıyamadım. Hayvanlar adrese teslim yuva kurmuşlardı. Sanki beni anlamışlar, sadece iki kanadı bir karış açık olan cam balkondan içeri girmişler ve söylediğim yeri yuva bellemişlerdi.

Koray balkondan aşağı sarkar kaygısıyla açamadım camları. Gerçi Koray yapmaz ama ben de kaygı düzeyi tavan yapmış durumda. Çünkü Koray çok sıkıntılı... Ergenlik nedeniyle artan huzursuzluğunu sakinleştirmek için doktorların verdiği ilaçlar, onu çok daha kötü hale getirdi ve hayatımızı cehenneme döndürdü.

Bu sıkıntının üstüne bir de Ankara yandı kavruldu bu yaz. Ben Koray’ın öfke nöbetleri ve huzursuzluğu ile boğuşurken kumru da kuluçkaya yattı. Üç hafta boyunca hiç boş bırakmadılar yumurtayı. Ne zaman baksam yumurtanın üstünde bir kumru vardı. Hangisi anne, hangisi baba ayıramadım. Benim de onların da işi zordu... Zaman zaman kırk dereceye ulaşan sıcaklıkta, ben Koray’ı sakinleştirmek ve bu sıkıntılı süreci atlatmak; kumru çifti ise yavrusunu dünyaya getirmek için mücadele ediyordu.

Kumru ve ben yani insan ve hayvan çile dolu olan bu yolda yavrularımızı yaşatmak için çabalıyorduk. Kumrular da benim yaşadığım sevgi, umut, korku, kaygı... gibi birçok duyguyu yaşıyordu. Onların duygularının benimkinden zerre farkı yoktu. Sadece duyguların yaşandığı bedenin değiştiğini şaşırarak izliyordum.

Koray’ın öfke anında benim yaşadığım korku ve çaresizliği, onlar da ilk zamanlarda limon ağacını sulamak için onlara yaklaştığımda yaşıyorlardı. Biz balkona girip çıktıkça yaşadıkları korku ve kaygı duyguları açıkça görülüyordu. Benim gücüm karşısında savunmasız, kahverengi gözleriyle bana öyle anlamlı bakıyorlardı ki söze ne hacet. Sonra bize alıştılar. Korku yerini huzura bıraktı. Onlara dokunmadan iyice yaklaşmamıza tepki vermediler. Ankara’nın sıcağına camın sıcağı eklendi ama kumru çifti vazgeçmedi yavrusundan. Nihayet yavru çıktı, tüylendi.

Koray ve ben sık sık onları seyrettik. Yavruyu beslemeleri, yavrunun onlara sokulması, neşe ile ötmesi öyle güzeldi ki... Yavru tüylenince yuvada tek bıraktılar, uzaktan takip ettiler, sadece beslemek için yanına geldiler yani yavruyu hayata hazırlamaya başladılar...

Tüm bunları defalarca Koray’a anlattım. Hiç tepki vermedi ama sık sık seyretti onları. Bir gün “Oğlum, kuşun neyi olmuş?” diye sordum. Koray “Kuzusu.” diye cevapladı. Otizmliler mecazları anlamakta zorlanır. Burada kuzu kelimesi yavru anlamında Koray için. Çünkü ben onu “Anasının kuzusu, yüreğinin sızısı” diye sever öperim. Sık sık kuzum diye sarılırım.

Yakında kumrular, Koray’ın dediği gibi kuzusuyla uçup gidecekler ve bizler için parklardaki her hangi kuştan biri olacaklar... Onların da duygu dünyası olabileceği, çok yoğun sevgi ve emeğin eseri olduğu aklımıza bile gelmeyecek.

Koray’ın öfke nöbetlerinin tavan yaptığı o zor günlerde bir çift kumru ve onlardan evimize yayılan sevgi bize çok iyi geldi... Unutmayalım ki sevgisizliğin, hoyratlığın karanlığında evrenin dilinin sevgi olduğunu hatırlamaya herkesin çok ihtiyacı var ...

KAYNAKÇA

1.Aydın İsmail Hakkı, Frekans Büründüm Beyin Diye Göründüm, s; 83

12 Eylöl 2023

BENİM KÜSTÜM ÇİÇEĞİM

YAZAN: Emine KAMÇI

eminekamci@hotmail.com

Birazcık keyfim kaçsa anneciğim hemen bana, “Benim küstüm çiçeğim, soldu yine, küstü yine!” derdi.

Yıllar sonra bugün yine keyfim kaçtı, soldu yüzüm, küstüm yine, annemin deyimiyle.

Soldum solmasına da oysa ben daha da fazla solmak, solup da bir yaprak gibi kurumak, sonra da un ufak olup dört bir yana savrulmak istiyordum. Fakat bunu neden istediğimi sorsalar, yanıtını da bilmiyordum.

Bildiğim bir şey vardı ki yakında buradan, bu evden çıkıp gideceğimdi. Sürekli düşlediğim, gözümde canlandırdığım, dört bir yanı parmaklıklı pencerelerle çevrelenmiş o eve. Bunları düşünürken de içimin burkulmasına, gözlerimin dolmasına engel olamadan derin üzüntü yaşıyordum.

Bu üzüntü de neyin nesiydi? Bu sonu kendim de istememiş miydim?

Takılıp siyah kedimin peşine, arka balkonun aşağısındaki bahçeme indim. Hala “bahçeme” diyordum. Artık bu sözcükten bir şekilde kurtulmalıydım. Yakında benim olmaktan çıkacaktı nasıl olsa. Her neyse, ıslak demir basamaklardan o minik adımları takip ederek nemli yapraklarla kaplı

zemine dikkatlice indim. Gerçekten kimi şeyler ıslak kimileriye nemliydi. Çünkü durmadan yağmur yağıyor, hiçbir şeyin kurumasına izin vermiyordu.

Nice zamandır bu bahçeye, beyaz bir kedi dadanmış, bizim kedimizi de bir hayli korkutmuştu. Bu yüzden zavallı kedicik artık bahçeye yalnız başına inmek istemez olmuştu. İşte bugün de yine merdivenin başında mızıldandığını görünce onunla inmeye karar vererek ardından gitmiştim.

Aşağısı bana çok kasvetli gelmişti. Belki gerçekten öyleydi belki de içimi yakan ayrılık ateşinden öyle görünmüştü. Her ne olursa olsun, öyleydi işte. Bahçedeki iki masanın üzeri de tıpkı zemin gibi ıslak yapraklarla kaplıydı. Yalnızca masalar mı? Bahçedeki sandalyeler, koltuklar da öyleydi.

Aylardır nasıl da ihmal etmişim burayı. Ağaçlardan dökülen yaprakları süpürmemiş, masaları, sandalyeleri yıkayıp temizlememişim. Oysaki önceleri hiç böyle yapmaz, kışın soğuğu da olsa, mutlaka onları yıkayıp arındırırdım.

Demek ki annemin “küştüm çiçeği” tüm bahçe elemanlarına da küsmüştü. Küsmüş müydüm gerçekten? Hayır, aslında küsmemişim de bir kaçıştı benimkisi yalnızca. Evet, kaçıyordum ben onlardan. Onlarla yüz yüze gelmekten, onlara veda etmekten korkuyordum. Dahası, utanıyordum da onlardan. Onca emek verdiğim, suladığım, diplerini tazelediğim ağaçlarım; erik ağacım, küçük zeytin ağaçlarım, çiçeği burnunda zerdali ağacım, diğer yandaki, dört bir yanı sarmış olan üzüm asmam, hanımelim, “madem bizi bırakacaktın da neden bu boya getirdin?” diyecek evlatlar gibi bana hesap sormalarından korkuyordum aslında.

Bundan sonra ne yapacaktı bu küştüm çiçeği? Zamanla açacak mıydı çiçekleri? Her açıldığında soğuk bir el gelip minik yapraklarına dokunarak küstürür müydü onu yeniden.

ÇOĞALALIM ÇOĞALTALIM MERYEM KADIN KOOPERATİFİ

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Sultan ÇAMUR KARATAŞ

KONUK: Kadem DOĞAN

Sultan: Sevgili Umudun Kadınları dinleyicileri. Bugün Adana'dan bir konuğumuz var. Kadem Doğan, Meryem Kadın Kooperatifi yönetim kurulu başkanı. Hoş geldin Kadem.

Kadem: Hoş bulduk Sultan.

Sultan: Şimdi senden önce kendini tanıtmayı rica edeceğim. Sonra da Meryem Kadın Kooperatifi nasıl kuruldu, ne işler yapar, onları dinlemek istiyoruz.

Kadem: Evet, adım Kadem Doğan. Fransız Dili Edebiyatı mezunuyum. Farklı farklı fakültelerde okudum; Türk dili edebiyatı, sosyoloji, beş alanda lisans eğitimim var. Uzun yıllar öğretmenlik yaptım. Bir süre sonra işsiz kalınca da sivil alana geçtim. Aynı zamanda feminist aktivistim. Sivil alana geçince, çok iyi çalışmalar yürüttük, mültecilerle, özellikle Seyhan Belediyesinde bir projede yer aldım. O dönemde iki yılı aşkın ‘Uluslararası Çalışma Örgütü’nün bir çalışmasıyla kurslar verdik; dil kursları, meslek edindirme kursları... İnsana yakışır iş olanaklarını geliştirme projesiydi bu. Buradan çok büyük bir insan kaynağı ortaya çıktı. Bu insan kaynağını bize ILO önerdi. Başka kişiler de “neden kooperatifleşmiyorsunuz? Her milletten kadınla bir aradasınız” dedi. Bize de mantıklı geldi. Oradaki İranlı, Afganistanlı, Suriyeli, Türkiyeli kadınlardan oluşan bir Kooperatif kurmaya karar verdik, koşullarını araştırdık ve Bakanlık tarafından kurulması gerektiğini de öğrenip, bütün işlemleri yaptık. 37 ortaklı olarak Meryem Kadın Kooperatifini kurduk. Bu kuruluş sürecini bir cümlede anlattım ama bu işler bir cümleyle olmuyor. Uzun bir çalışma, uzun bir birliktelik gerektiren işlerdi ve başta da bu Kooperatifi kurarken “adı ne olmalı” diye uzun uzun herkese soruyordum. “Biz bunun adını ne yapmalıyız, nasıl olmalı?” Bir gün böyle ana sözleşmeyi hazırlarken, çalışırken ortakların listesini de oluşturuyorduk, bir baktım İranlı Meryem var, Afganistanlı Meryem var, Türkiyeli Meryem var. Dedim bunun adı neden Meryem olmasın yani hepimizin ortak bir isme sahip olmamız gerekiyordu, bize de yakışan Meryem’di. Meryem bütün dinlerde ve başta Meryem ana da olsa ona gönderme de olsa, feminist mücadelede önemli bir yeri var. Böyle düşündük. Birçok eleştiren bile oldu. Meryem kadın ortaklarımıza da öneri sundum. Hepimiz, herkes çok büyük memnuniyetle kabul etti ve böyle kuruldu. Biz şu an ‘37 ortaklı’ çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Tabii bu kuruluş süresinde bizim en büyük desteğimiz yerel yönetimler oldu; başta da Adana Büyükşehir Belediyesi Başkanı Zeydan Karalar’dı. Bize 60 dönümlük bir tarla verdi. Aynı zamanda kurutma seramızı Birleşmiş Milletler ‘Göç Örgütü’ kurdu. Ama yeri yine Adana Büyükşehir Belediyesi verdi. Tekstil atölyemizi yine Adana Büyükşehir Belediyesi’nin bünyesi altında 3D printerlarla kurduk. Üniversite ortaklığıyla, üniversitenin içerisinde bir yerde kurulumunu gerçekleştirdik Meryem Kadın Kooperatifi böyle böyle ilerlerken, aslında kuruluşundaki en önemli mesele ‘toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaktır. ‘Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlarken de kadın istihdamını arttırmak amacıyla kurulmuştu. En temel amacı buydu ve buna da hizmet etmeye devam ediyor. Bu süreçler ilerlerken ‘biz ne kadar çok kadına değebiliriz ne kadar çok kadının istihdama katılımını sağlayabiliriz?’ diye düşündük ve bunu başardık da. İlk önce 18 kadın çalışanımız oldu. Şimdi 24 kadınla başladık. Ona 20 bir kadın daha eklenecek. Farklı alanlarda işlerimiz de sürüyor. Böyle böyle çalışmalarımız devam etmekte.

Sultan: Ne iş yapıyorsunuz bu Kooperatifte, ne üretiyorsunuz?

Kadem: Tarlada aslında bildiğiniz çiftçilik yapıyoruz şu an 60 dönümlük tarlada bizim karpuz ekimimiz gerçekleşti. Hasadı iki haftaya olur, iki haftayı bulmayacak diye düşünüyorum. Ondan önce biber, her çeşit meyve, sebze ektik ve bunu başarıyla tamamladık. Meyve sebze kurutma seramızda ise daha çok küçük çiftiği destekleyen çalışmalar yapıyoruz. Küçük çiftçilerden ya da kendi tarlamızdaki ürünü aldığımız kurutma serasında işliyoruz. Tarlada biberimiz varsa onu pul bibere çevirebiliyoruz. Yani birinci kaliteyi pazara satıyoruz, ikinci kaliteyi de bildiğiniz gibi ikinci eli kurutarak değerlendiriyoruz. Her çeşit meyve sebze de seramızda kuruyabiliyor bunu çok rahatlıkla başarıyoruz. Satışlar meselesinde Migros'la bir sözleşmemiz var. Migros'a bu konuda hem kendi ürünlerimizi satıyoruz hem pazara ulaşamayan çiftçilere ya da küçük çiftçilere aracılık ederek, bunun pazarla buluşmasına da hizmet sunuyoruz. Böyle böyle farklı çalışma alanlarımız var, bunları da büyütmeyi hedefliyoruz yani sadece Adana'da değil, bunu büyüterek başka kentlerde ulusal çapta da yapmayı umut ediyoruz. Umutlarımızın başında böyle bir süreç var.

Meryem üç yılı doldurdu. Üç yıllık bir kooperatif ama Covid gibi bir doğal salgın meselesini geçirdik, üstüne bir deprem felaketi yaşadık ülke olarak. Bu süreçte, Covid döneminde de çalışmalarına hiç ara vermedi. Deprem sırasında da. Yani her türlü afete hazırlıklı ve bununla ilgili çalışmalar yürütebilecek bir Kooperatif haline de geldik.

Sultan: Muhteşem bir üretim yapıyorsunuz ve hiç ara vermeden çalışıyorsunuz. Anladığım kadarıyla da sadece Türk değil, değişik ülkelerden kadınlarla bir aradasınız ve onlar da kooperatifin ortağı.

Kadem: Evet ortağı yani hepsi ortak olmak zorunda değil Meryem'de çalışanlarımızın. Ortaklarımız var isteyen, öncelik istihdamda ortaklara veriliyor. Ortaklar kendi istekleri doğrultusunda daha iyi koşullarda. Biz en az asgari ücret ödüyoruz. Bunun daha üstünde, daha iyi, daha kendini iyi hissettiği başka bir şey de kapıyı kapatmıyoruz. Yani bizim Meryem'in çatısı ortaklara birincil derecede açık. O isterse istediği yere gidebilir, istediğinde gelip tekrar Meryem'de çalışabilir. Ama Meryem'de çalışmak için illa ortak olmak gerekmiyor. Yani dezavantajlı ya da kırılgan gruplar dediğimiz kişiler çok rahatlıkla bizim iş alanlarımızda çalışmak istiyorlarsa, bizim de o an buna yerimiz varsa, rahatlıkla bizimle çalışabilirler.

Sultan: Peki bu dezavantajlı kırılgan gruplar derken mülteci kadınları söylüyorsun. Engelli kadınlar da var mı?

Kadem: Engelli ortaklarımız da var ama işine göre. Her engelli her işte çalışabilir mi, çalışamaz. Bir de şöyle bir şey var. Biz zaten 50 kişiye ulaştığımız an neredeyse sayımız tamamlanacak, belki üretimde değil de büroda, başka alanlarda bunun planlamasını da yapıyoruz

Sultan: Depremden de söz ettiniz. Depremde de çalışmalarınız oldu.

Kadem: Bizim sivil alanda çalışıp, daha önceki deneyimlerimiz, yerel yönetimlerle işbirliği halinde ve birlikte projeler yaptığımız için, biz zaten afet durumlarına müdahale eden, buna hazır olan bir ekiptik. Bunun avantajını da bu deprem sırasında gördük. 6 Şubat itibari ile Adana'da bunu çok derinden hissetti. Adana'da da kayıplarımız oldu. Ülkemizin başı sağ olsun gerçekten. Umarım bir daha böyle bir felaket yaşamayız. ‘6 Şubat'ta ne yapılır’ diye düşündük. Adana Büyükşehir Belediyesinde de bir toplantıda birisi ‘sandviç yapılması gerekiyor’ deyince, kendi danışmanımız aynı zamanda belediyede bir toplantıda “Biz sandviçi alalım” dedi. O gün 6 Şubat'ta halk ekmek bize ekmek getirdi Adana Büyükşehir Belediyesi halk ekmeği, peynir getirdi. Biz orada üç kişiyle, bir kişiyle sandviç yapmaya başladık. Bir kişi, üç kişi, beş kişi oldu, on kişi oldu. Talepler de artmaya başladı. ‘Ne kadar doğru bir yerden başlamışız’ diye düşündük. Bu defa sürekli bir sandviç ihtiyacı doğdu. Baktık yetişemiyoruz, sosyal medyadan çağrıya çıktık. Buradayız, desteğe ihtiyacımız var. İnanın size iki günde yüzlerce insan bize ulaştı. Biz en aşağı 3000 gönüllü ile bu süreçte İlk önce sandviç yaptık. Bütün kurutma seramızın olduğu alan da güvenli bir alan, çok rahatlıkla her şeyi yaparken bize Dünya Gıda Programı yiyecek desteği sundu, Dünya Mutfağı yemek desteği sundu. Bir yandan biz sandviç yaptık Dünya Mutfağı yemek verdi. Kendimiz değil de yine belediye ile işbirliği halinde olmanın avantajları vardı. Onların araçları da kentin her yerine müşteri yemekleri ulaştırdı. Bir baktık yine aynı üst üste depremler devam ediyor. Hava da soğuk, ‘çorba ihtiyacı var’ dediler. ‘Yapabilir miyiz’ diye herkes birbirine baktı. Dedim, ‘ne var yani bir taş koyacağız’, bizim büyük kazanlarımız da var, mercimek de var, su da var, bu kadar. Başka bir şeye gerek yok ki. Biz bir kazan mercimek çorbasıyla başlayıp o böyle, yedi kazan, on kazan çorbaya döndü. Daha sonra o on kazan farklı farklı şekilde yemeklere döndü. Biz patates, sebze yemeği, pilav yaptık. Bildiğiniz bir aşevine dönüştü. Bizim bu yemeği yaptığımızı görünce bu defa kurban kesenler oldu. Bunu karşılayabilirler ama biliyorsunuz toplumumuzda bir felaketten sonra insanlar iyi hissetmek için kurbanlar getirmeye başladılar. Daha yüzülmeden, bu hayvanları getirip bize bıraktılar inanılmayacak böyle bir destek aktı. Bir baktık biz böyle profesyonel ve sağlıklı, işte etli

bol, üç çeşit yemek yapar hale geldik ve bunların hepsini de doğal bir şekilde yaptık. Yani bildiğiniz ilkel usullerle. Ben orada şunu düşündüm, insan ne yaparsa yapsın, hangi koşullara kavuşursa kavuşsun, o ilkelik dediğimiz şeyin, burada ilkelik derken, o ilk halimizin, ilk öğrenmelerimizin yani insanın doğal halinin, ilkel o ilk taşla ateşle buluşma halimizden uzak kalmamamız gerektiğini gösterdi bize. Her şey de olsa, onun yarattığı bolluk başka bir şeyde yoktu. Biz böylelikle 1500 kişiye yetecek kadar yemek yaptık. 15.000 günlük sandviç çıkartıyorduk. Düşünün onun yanında Dünya mutfağı da yemek veriyordu. Bütün kenti yasal işlem sadece Adana'ya da değil. Adıyaman'a gitti, Maraş'a gitti, Hatay'a gitti ve bize Valilik de yardım etti. Diğer bütün herkes kendi elindeki fazlalığı bizimle de paylaştı. Bir de orada şöyle bir güzellik yaşandı, ben ona öyle diyorum, 'küçük gezi' gibiydi. Yani sadece gönüllüler organize etti, bir süre sonra biz geri çekildik. Seramızı giysi bölümüne çevirdik. Orada herkes çıktı, 'biz yaparız' dedi. Orayı birkaç gönüllüye bıraktık. Onlar o işi organize etti paketleri yaptı, dağıttılar. Bir kişi yemek yapmayı, birisi sandviçi organize etmeyi, birisi bu araçlara destek sunmayı gerçekleştirdi. Biz sadece orada, onlara alan yarattık. Bir de şu da çok güzeldi, bunu da her yerde söylüyorum 'z kuşağı' diye eleştirdiğimiz kuşak gece üçlere dörtlere kadar belleri donana kadar bizimle çalıştılar.

Sultan: Çok tebrik ediyorum Çok büyük bir iş başarmışsınız.

Kadem: Yaşayıp görmek lazım paylaşmadık hiç sosyal medyada çünkü orada her düşünceden, her kesimden insan vardı bizim amacımız, burada uzakta olan bizden daha kötü yaşamış olanların yanında yer almaktı. Bizim elimizden bu kadarı geliyordu keşke daha fazlası olsaydı da daha fazla yapabilseydik

Sultan: Çok teşekkür ederim, harika işler yapmışsınız, ellerinize sağlık. Son olarak dinleyicilerimiz için ne demek istersiniz?

Kadem: Düşünüyorum da bütün bu meseleleri konuşunca üzerinden de biz sivil alanda örgütlü çalışmaları yapmamış olsaydık, bir deneyimimiz olmasaydı, bu kadar iyi işler yapamazdık. Onun için de örgütlü olmanın çok kıymetli olduğunu düşünüyorum. Her durumda, Covid dönemindeki gibi ister eve kapanarak tek başımıza ister dışarıda yan yana yüzlerce kişiyle yaşarken de aslında 'örgütlü olmak, bizi hayatta tutuyor dayanışmayı büyütüyor' diye düşünüyorum. İnsanlar örgütlü olmalı ve bir örgütün içinde yer almalılar.

Sultan: Harika bir görüş. Çok teşekkür ederim, biz de bu örgütlülüğe katkı yapmak üzere bu dergimizi çıkarıyoruz. Sevgili Umudun Kadınları dinleyicileri. Bugün Kadem Doğan'la birlikteydik ve müthiş bir hikâye dinledik. Çok teşekkür ediyorum. Bütün ortaklarınıza ve gönüllülerinize de selamlarımı iletiyorum.

Kadem: Çok teşekkürler.

Sultan: Tekrar görüşmek dileğiyle. Hoşça kalın

MUM HALA

YAZAN: Filiz GÜLMEZ

fdemir48@yahoo.com

İlk öykü kitabını zorluklarla bastırabilen Aziz Nesin'in yaşamı boyunca yüz on bir kitabının yayımlanmış olduğunu biliyor muydunuz? Bu kitaplarda gülmece öyküleri ve oyunlarının yanı sıra anıları, masalları; taşlama, fıkra ve şiirleri var. Ölümünden sonra da dokuz kitapta toplanmış yazdıkları. Böylesine üretici usta bir yazarın ölümünden sonra yayımlananlar arasında bir de güncesi var: "Mum Hala"

Mum Halayı okumak üzere elime aldığımda heyecanlandığımı itiraf etmeliyim. Çünkü bu usta yazarın iç dünyasını tutuyordum elimde. İnsan Aziz Nesin'le karşılaşacaktım, parlak zekânın ürünü olan gülmeceleri, oyunları yazan sanatçının derinliklerinde ne vardı?

Sanattan politikaya, evliliğe, ölüme, yazarlığa değin birçok konuda durmadan düşüncelerini belirten bir insanla karşılaştım. Kimi yerde oyun, senaryo, öykü taslaklarını olgunlaştıran, kimi yerde kendisiyle hesaplaşarak kendini acımasızca eleştiren bir Aziz Nesin gördüm. Kimi yerde düş kırıklıklarını dillendiriyor, en yakınları tarafından anlaşılmadığına üzülyordu. Yazar, öylesine içten ve samimi yazmıştı ki kitabı okudukça onun özel yaşamına değin notlara rastladım. Tür olarak da günce kişiye özeldir, öznelidir. Başkaları okusun, kimi gerçekler ortaya çıksın diye de günce tutulmaz.

Ancak, içini döken "yalnız" bir Aziz Nesin beklemiyordum. Beklemediğim halde yine de şaşırmadım, Çünkü Aziz Nesin sıradan insanlardan çok farklıydı, belki de yazı türleri içinde en zor olan gülmecenin en güzel ve başarılı örneklerini vermişti. Zekiydi, akıllıydı, başarılıydı, çoğunluğa göre aykırı bir yazardı. İlk gençlik yıllarından başlayarak kendine ters gelen her şeye tepkisini kalemiyle koymuştu. İktidarlara hep kavgalıydı; zaman zaman gözaltına alındı, tutuklandı. Yine de yılmadı sorgulayıp yanlış gördüğünü kara gülmeceyle anlatmaya devam etti.

Mum Hala kitabını birinin özel hayatına duyulan merakla değil, böylesi yetenekli, zeki, akıllı ve başarılı bir yazarın, aydın bir insanın duygu dünyasını anlamak için okudum. Günceden seçtiklerimi sizlerle paylaşmak istiyorum.

İşte eleştiren Aziz Nesin:

"Ne kadar ne kadar kötü öyküler yazmışım. Bir de üstelik bunları kitaba almışım. Yeniden basmak için, Fil Hamdi adlı kitabı okur ve bu öyküleri düzeltirken, eskiden yazdığım bazı öykülerin kötülüğü beni şaşırttı. Bu öyküleri kitaptan çıkardım."

"Ne kadar geç geliyorum canım." 14 Aralık 1966

"Biz yazarlar genellikle, bir zamanlar etkisinde kaldığımız büyük yazarları sonradan değersiz bulduğumuzu söyleyerek, onlara olan minnet borcumuzu çok beşerî bir alçaklıkla ortaya koymaktayız. Hangi ünlü yazarı küçümsüyorsak onun etkisinde kişiliğimizin ezilmiş olması olasılığını hesaplamak gerekir."

"Bu yolda yadsımak, bir borç yükünden, aşağılık duygusundan kurtulmak oluyor." 30 Kasım 1966

Sanat ve sanatçıyla ilgili güncelerinden:

"Oyun yazarı odur ki sözgelişi bin oyun yazmış bile olsa, ölümünden sonra, ah niçin bu kadar az oyun yazdı, dedirtebilsin" 7 Ekim 1967

"Sanatta yerselle ulusal arasındaki ayrımı çok kişi anlayamıyor. Bir yapıtın evrensel değerler taşımasını ulusallığına engel sayıyorlar. Oysa evrensel olan her yapıt önce ulusaldır, başka türlü de olamaz. Maymunca öykünmeler bir yana, her Türk yazarının yazdığı ister istemez ulusaldır... Benim Mateh Usta'm da 'Çiçu'm da, Met'im de ulusal kişilerdir. Buna karşılık 'Toros Canavarı' olan Nuri Sayan, Koltuk'un emekli memuru Beybaba yersel kişilerdir. (Bu ikisi en az yarım yüz yıl gecikmiş dışavurumcu oyunlardır.)."

"Herhangi bir yapıtta evrenselliği sağlayan simgeler ve imgelerdir." 27 Mayıs 1963

Yalnızlıkla ilgili güncelerinden:

"Yağmurlu gecelerin yalnızları, yalnız değilsiniz, ben varım... Bölüşünce yalnızlıklarımızı kurtarırsınız kendimizi..."

Verin yalnızlığınızı, alın yalnızlığımı... Değiştirelim, yalnızlıklarımız yenilensin." 8 Ocak 1961

"Nasıl yalnızlığından yakınır mısın kendine durmadan. Al işte şimdi bir yığın kendinden, kendini de onlardan bildiğin yabancı kalabalığın yükü altında, asıl korkunç yalnızlığının kuyusu dibinde, kendini bile yitirmiş, yalnızlığından bile yoksun kal da gör... Sen kendi içine düşmüşsün. Kendi kendini, kendinden çekip kurtarmak istesen de kendinden saydıkların, kendi duvarına tutunan

parmaklarına vurup, yine seni yalnızlığının kuyusuna düşürecekler, itecekler... Yalnızlığını bile yitirmişsin, gölgen bile seni bırakıp kaçmış, haydi şimdi kurtul bakalım..." 22Ocak1961

Değişik konulardan:

"Tımarhane adlı bir kitap yazmak istiyorum. Bu kitapta tanıdığım delileri anlatacağım. Bu deliler kendilerine deli denilmeyen, akıl hastası sayılmayanlardır, yani bizler, hepimiz." 1970

Mezar taşıma

"Bütün yaşamımda huzuru araya araya, sonunda buraya dek geldim." 14 Ocak 1971

Baskıların, aymazlıkların çoğalarak sürdüğü şu yaşadığımız dönemde de "İşte Aziz Nesinlik bir olay!" demediğimiz bir gün yok gibi. Usta yazarı saygıyla anarken yazımı onun sözüyle bitiriyorum.

"Elli üç yaşındayım, elli üç kitabım var, kırk bin lira borcum, dört çocuğum, bir torunum var. Yalnız yaşıyorum. Yazılarım yirmi üç, kitaplarım on yedi dile çevrildi, piyeslerim yedi ülkede oynandı. Yalnız iki şeyimi başkalarından saklayabiliyorum; biri yorgunluğumu, biri de yaşımlı..."

DENEYİMLEDİKLERİM

TURŞU NASIL YAPILIR YARARLARI NELERDİR

YAZAN: Rahime SÖYLEMEZ ÇETİN

rahimecetin35@hotmail.com

Merhaba sevgili okurlar; kış mevsimi yaklaşırken sağlıklı ve nefis bir turşu nasıl yapılır? Turşu limonla mı yoksa sirkeyle mi yapılır? Adile Naşit ve Münir Özkul'un oynadığı filmde turşu limonla mı yapılır, sirkeyle mi yapılır, konu olmuştur. Turşuyu turşu yapan kaya tuzudur. Turşunun depresyona ve kansere iyi geldiği gibi bağırsaklarımızdaki yararlı bakterilerin daha iyi beslenmesine katkıda bulunur.

Kaynar suyla turşu tarifi: Kornişon salatalıklarımızı bolca suda yıkadıktan sonra bir kiloluk cam kavanoza aralarda boşluk kalmayacak şekilde sıkı sıkı yerleştirelim. Yerleştirirken aralarına sarımsak koyalım, bir kiloluk kavanoza bir yemek kaşığı kaya tuzu, bir çay bardağı üzüm sirkesi, bir çay kaşığı toz şeker, 2-3 tane limon tuzunu ekleyelim. Kavanozu ağzına kadar kaynar suyla dolduralım (Mutlaka kaynar su olmalıdır). Hiç kullanılmayan yeni kapakla kavanozun ağzını sıkıca kapatalım ve kavanozu ters çevirelim. 3- 4 saat bu şekilde dinlendirdikten sonra kavanozu eski haline getirelim. Güneş görmeyen gölge bir yere koyalım. 15-20 gün sonra turşunuzu açabiliriz.

Karışık turşu tarifi: Beş kiloluk bir bidona yıkanmış ve doğranmış kornişon salatalık, biber, yeşil domates, lahana, sarımsak, üzerine altı yemek kaşığı kaya tuzu, bir su bardağı elma sirkesi, bir

tatlı kaşığı limon tuzu, bir tatlı kaşığı şeker ekleyelim. Bidonun ağzına kadar kaynatılmış ve soğutulmuş suyu dolduralım ve üzerini isteğe bağlı maydanoz veya dereotuyla süsleyebilirsiniz. Bu işlem bittikten sonra bidonun ağzını sıkıca kapatalım. 20 gün sonra turşumuzu açabiliriz.

Bu kadar turşu tarifi vermişken bir de püf noktası belirtelim. Turşumuzun daha sert ve kıtır kıtır olmasını istiyorsak şeker oranını biraz arttırabiliriz.

Başka paylaşımlarda görüşmek üzere, kolay gelsin.

SANATIN KADIN SESLERİ EYLÜL

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Hepinize kucak dolusu merhabalar değerli takipçilerimiz. Kadına ve sanata dair haberler hazırladık sizlere.

Önce başlıklar:

İzmir Şehir Tiyatroları'ndan Bedia Muvahhit'e özel gösterim

'Suna' filmi Başka Sinemada gösterime girdi

Farah Zeynep Abdullah'a En İyi Kadın Oyuncu ödülü

Kadın, Yaşam, Özgürlük isyanı kısa film oldu

İzmir Şehir Tiyatroları'ndan Bedia Muvahhit'e özel gösterim

İzmir Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları (İzBBŞT) Türk tiyatrosunun ilk Türk kadın oyuncularından Bedia Muvahhit'in sahneye çıkışının 100. yılını, hazırladığı özel etkinlik ile andı. Tiyatroda Türk kadın oyunculara yer verilmesi arzusundaki Mustafa Kemal Atatürk'ün isteği üzerine, ilk kez İzmir'de sahneye çıkan Bedia Muvahhit'i anmak için hazırlanan özel gösterim İzmir Büyük Şehir Belediyesi Tiyatrosu İsmet İnönü Sahnesi'nde yapıldı.

Etkinlikte, Bedia Muvahhit'in Atatürk ile yaşadığı diyalog ile yer aldığı ilk ve son tiyatro oyununun yeniden canlandırıldığı sahneler izleyicilerden büyük alkış aldı. İzmir Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Ertuğrul Tugay, İzmir Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Şükran Nurlu, İzBBŞT Kurucu Genel Sanat Yönetmeni Yücel Erten, bürokratlar ve tiyatro severlerin katıldığı gösterim kapalı gişe sahnelendi.

Etkinlikte konuşan, özel gösterimin yönetmeni Ozan Çolak, Bedia Muvahhit'in öyküsünün, sadece bir kadının tiyatro sahnesine çıkma hikâyesi değil bir devrim hikâyesi olduğunu söyleyerek, "Bu hikâye tam burada, İzmir'de 100 yıl önce gerçekleşmiş. Başta, bize bu devrimi anlatma fırsatı sunduğu için Büyükşehir Belediye Başkanımız Tunç Soyer'e, bu etkinliği yönetme görevini bana veren hocam Yücel Erten'e, bana güvenen, beraber yol yürüyen arkadaşlarıma ve bizi yalnız bırakmayan seyircilerimize teşekkür ediyorum" dedi.

'Suna' filmi Başka Sinemada gösterime girdi

Senaristliğini ve yönetmenliğini Çiğdem Sezgin'in üstlendiği 'Suna' adlı film 18 Ağustos'ta Başka Sinema ile gösterime girdi.

'Suna' filminin konusu bizlere çok tanıdık. İsimler değişiyor ama ülkemizde kadınların yaşadığı zorbalıklar değişmiyor. Kısacası yardım isteyen Suna'lardan çok var. Kadın sorunları, kadına yönelik şiddet ve evlilik içi tacizi konu alan filmde Suna'nın hayat hikâyesine tanıklık ediyoruz.

Türkiye, İspanya ve Bulgaristan ortak yapımı olan filmde başrolleri Nurcan Eren, Tarık Pabuççuoğlu ve Fırat Tanış paylaşıyor. Filmin yönetmeni Çiğdem Sezgi Cumhuriyet Gazetesine film hakkında şu değerlendirmelerde bulundu:

İlk sinema filmim Kasap Havasından sonra yalnız ve yoksul bir kadın hikâyesi anlatmaya karar verdim. Kadın olmak zor zaten. Parasız pulsuz ve kimsesiz bir kadın olmak daha da zor. Yoksulluk özgürlüğü kısıtlar. Ailesine, akrabalarına tabi bir hale getirir insanı. Kimsesiz biriyseniz birilerini bulur ve onların himayesine girersiniz. Bana göre insanın başına gelebilecek en korkunç son bu.

Bir kadın karakter yarattım. Kimsesiz. Hasta bakan, evlere temizliğe giden, hizmetçilik ettiği evlerde yahut uzak akraba, arkadaş yanında sığıntı gibi yaşamış ve bunlardan bıkmış usanmış olan bir kadın... Adını da Suna koydum. Bahtı kara ama adı güzel...

Suna ellili yaşlarda. Çok erken bir evlilik yapmış, ayrılmış, bir daha da evlenmemiş. Bir aile dostunun oğlu Erol onun savrulmasına tahammül edememiş ve Suna'yı dul kayınpederi Veysel ile tanıştırmıştır.

Film, Suna'nın epey bir zaman düşünüp taşındıktan sonra Veysel ile evlenmeye karar verip adamın yaşadığı küçük kasabaya gelmesiyle yapar başlangıcını. Suna, imam nikâhı ile evlendiği Veysel'in evinde yaşama ve ona eşlik etmeye başlar.

Filmde Suna'yı tanımadığı bir adamla evlendirmek ve işini daha zorlaştırmak istedim. Üstelik Veysel'i bir türlü sevmedi. Ev temizliğine, çamaşıra, bulaşığa zaten alışık Suna. Bunları ustalıkla yapmayı başardı fakat sevmediği adamla aynı yatağa girmeyi beceremedi.

Kadınlar sevmedikleriyle olmazlar.

Suna ile Veysel'in sıkı bir yatak odası problemi doğmuş oldu. Duvar halısındaki tavus kuşunun dili olsa da anlatsa keşke Suna'nın derdini.

Suna ekonomik özgürlüğü olmadığı için sevmediği bir adamla evlenip onun isteklerini duygusuzca yerine getiren bir kadına dönüştü. Ama yine de hiçbir zaman karakterinden ödün vermedi. Suna olmaktan vazgeçmedi.

Filmde Suna'ya cinsel obje olarak bakmayan erkek karakter Can da yer alıyor. Can bir entelektüel. Suna ile dostluk kurmayı beceren, en zayıf anlarında dahi ondan faydalanmayı düşünmeyen biri, bir sinema yazarı. 2019 yılında elim bir trafik kazasında yitirdiğimiz değerli arkadaşım Cüneyt Cebenoyan'dan esinlenerek yarattığım ve çok sevdiğim bir karakter.

Farah Zeynep Abdullah'a En İyi Kadın Oyuncu ödülü

Farah Zeynep Abdullah, bu yıl 80'incisi düzenlenen **Venedik Film Festivali** kapsamında ödüle layık görüldü.

İtalya'nın en büyük medya şirketlerinden **Mediaset**'in **Canal 5** kanalında yayınlanan **Kurt Seyit ve Şuradaki** Şura karakteriyle yurt dışında da büyük fan kitlesine sahip olan Abdullah, İtalya Kültür Bakanlığı ve İtalya Sinema Eleştirmenleri tarafından verilen Premio Kinéo ödülleri **En İyi Kadın Başrol Oyuncu Ödülü**'nü kazandı.

Venedik Uluslararası Film Festivali'nin resmi yan etkinliği olan Premio Kinéo, Farah Zeynep Abdullah'a ödül verme gerekçesi olarak Kurt Seyit ve Şura dizisindeki performansı, Bergen'deki başarısı ve yakında yayınlanacak Bihter'le birlikte daha da parlayacak kariyerini gösterdi.

'Kadın, Yaşam, Özgürlük' isyanı kısa film oldu

İran'ın başkenti Tahran'da 16 Eylül 2022'de "ahlak polisleri" tarafından katledilen Mahsa Jîna Emînî'nin ardından İran ve Rojhilat'ta başlayan "Jin, Jiyan, Azadî" isyanı kısa film yapıldı.

"Jin, Jiyan, Azadî" isyanını anlatan "Sound Rise" isimli kısa filmin, İran ve Rojhilat'taki isyanın yıldönümünde gösterilmesi bekleniyor. Fiya Yunus ve Hewar Farisewi'nin yönetmenliğini yaptığı kısa film, gözetiminde işkence görenlerin hikayesini anlatıyor.

Filmde Nickwan Qadiri, Delniya Waisi ve Delniya Lotfi gibi oyuncular rol alıyor.

Gelecek sayımızda yine kadına ve sanata dair güzel haberlerle buluşabilmek dileğiyle umutla kalın.

16 Eylül 2023

SELVİ BOYLUM ALYAZMALIM

ÖYKÜ

O MUYDU YANIMDAN GEÇEN?

YAZAN: Filiz GÜLMEZ

fdemir48@yahoo.com

Vitrinde görüp beğendiğim kazağı almak için birkaç kez mağazaya girmiş, almaya karar veremeyerek mağazadan çıkmıştım. Bu kararsızlıkla kaç kez mağazaya gittim, bilemiyorum. Bir gün, artık bu son olsun, diyerek daldım içeriye. Cüzdanı çıkarırken, çantamdan bir kâğıt mendil düştü. Eğilip aldım. Mendilin kat yerleri kirlenmiş, mendil iyice eprimişti. Çantamı sık sık boşaltır, temizlerim, ama bu eski ve kirli mendil gözümden kaçmış olmalıydı. Onu atmak üzere mağazada çöp kutusu ararken, mendildeki yazılar gözüme ilişti. Kâğıdın hemen her yanı kargacık burgacık yazılarla doluydu. İlgimi çekmişti doğrusu, okumadan atamazdım. Yakın gözlüğümü takınca tanıdık biri gibi gülümseyiverdi yazılar.

“22 Ekim 2000, Bursa “

İlk anda, bu tarihle bağlantı kurabilecek bir şey gelmedi aklıma. Tarihin altındaki, pek de okunaklı olmayan yazıyı okumaya çalıştım:

“O muydu yanımdan geçen, o muydu beni fark etmeyen... O muydu beni bestekâr eyleyen... Endamından eser kalmamış, saçlar ağarmış, omuzlar çökmüş. O muydu yanımdan geçen, o muydu beni fark etmeyen...”

Nasıl da çıkmıştı aklımdan. Oysa bu şarkıyı ne çok severdin. Ankara’ya her gelişimde arattırдын bana. Neredeyse gitmediğim müzik evi kalmamıştı, çoğunu tek tek dolaşmıştım. İyi hatırlıyorum, Mediha Şen’indi bu şarkı. Radyodan bir iki kez birlikte dinlemiştik de “Bu şarkıyı çok severim, bana bir iyilik et de bu şarkının bulunduğu kaseti aliver.” demiştin. CD’ler yeni yeni çıkmıştı o yıllarda. Çok yaygın değildi daha. “ Olur, CD’sini bulursam, onu alırım.” diyerek nasıl bir heyecanla aramıştım. Mediha Şen’e ait kasetler vardı ama içlerinde o şarkı yoktu. Her sefer eli boş dönüyordum. Eve geldiğim zaman gözlerinde bir umut ışığı yanardı. “Buldun mu?” Bulamadım, demek öylesine zordu ki, seni avutmak için sevdiğin başka şarkıların kasetlerini alırdım. Bir de CD almıştım.

Gönül Şarkılarımızdan yedinci albümdü. Gazeteden kupon biriktirerek aldığın müzik setinin yalnızca radyosunu dinleyebiliyordun. “Elektronik cihazlara aklım yetmiyor, nasıl kullanıldığını bilemiyorum,” derdin ya. İlk kez CD’den şarkı dinleyecektin. Yeni bir şey öğrenmenin sevinciyle beni izleyişin hiç gözümün önünden gitmedi. CD nereye konacak, hangi düğmeye basılacak. Müzik setinin üstündeki düğmeye bastım, kapak açıldı. CD’yi yerleştirdim. Kapağı kapatarak ‘play’ yazan düğmeye bastım. Güzel bir şarkı odanın içini dolduruvermişti. “Duydum ki unutmuşsun gözlerimin rengini.”

Tekrar tekrar CD’yi müzik setine yerleştirip şarkıları dinlemiş, bir çocuk gibi sevinmiştin. Yıllardır, bukle bukle, kıvrıcık saçlarını yastıklara dağıtarak yatan o sevgili küçük kadınının ellerini tutarak, sevincini onunla paylaşmak isteyişin siyah beyaz bir fotoğraf gibi belleğimde. Kulaklarımda sevecen ve bir o kadar hüznü sesin.

“Bak, kızımız bize ne getirmiş. En güzel şarkılar, gönül şarkıları. Sen de ne çok söyledin iyi günlerinde. Ah, şimdi de söyleyebilse ne güzel bir tansık olurdu. Bütün gün dinlerdim seni.”

O küçük, hayat dolu kadın renk renk elbiseleri ve şapkalarıyla dolaşırdı anılarında. Şapkasının esmer tülü sol yanağındaki siyah benini sarmalayivermiş, daha bir çekici kılmıştı onu. Genç yıllarınızda, Çengelköy’deki evinizde, müzikli ve sohbetli çok güzel anları bu küçük kadının ailesiyle yaşamıştınız. Kayınvaliden kanun çalardı. O da ne zarif bir kadınmış. “İlerleyen yaşına rağmen çok güzel bir kadındı,” derdin onun için. Kızı da ona benzemişti besbelli. O da ut çalar, şarkı söylermiş. Ağabeyi de kemaniyle katılmış onlara. Sevgili Beybabası, nargilesini fokurdattırken: “Haydi kıvrıcık paşa, şöyle güzel bir hüzzam şarkı söyle de keyfimiz tamam olsun.”

dermiş. O günleri anlatırken gözleri parlardı. Sonra, yitirilen bir sevgiliyi hatırlamış gibi hüzün dolardı gözlerine. O hüznünde bir daha yaşanması mümkün olmayan gençliğe yazıklandığı vardı. Hüzün, onun yüzüne soylu bir anlam katardı, ama neşe daha çok yakışırdı. Ne hayat dolu bir insandı. Kahkahaları hâlâ kulaklarımda. Oysa ömrünün son dört yılını yatarak geçirdiği yatakta kımıldayamıyordu bile. Sadece, ağzından anlamsız sözler dökülüyordu. Sen son iki yılını ömrünün biriciğine adamıştın. “Annenizi bırakıp bir yere gidemem.” derdin. Gerçekten de onu bırakıp hiçbir yere gitmedin. Biraz senin için değişiklik olsun diye küçük bir sahil kasabasına gitmen istenmişti de kabul etmemiştin.

Bugün yine o şarkı aklımda, nasıl ederim de şarkını senin için çalarım ya da çaldirabilirim radyoda, diye yıllarca düşündüm. Sevdiceğini bırakıp gittin sonunda babacığım. Soğuk, karlı Ankara kışında veda ettin yaşama, dünyaya. Sevdiğin çiçeklerine, kuşlara, dağlara, her şeye...

Seni, senden sonra annemi yitireli yıllar olmuştu. Bir gün TRT’den bir program için aradılar beni söyleşi için. Radyonun hayatımızdaki yeriydi söyleşinin konusu. Mutlu etmişti beni bu nostaljik yolculuk, radyolu çocukluk ve gençlik yıllarıma.

Söyleşinin sonunda bir şarkı istemem söylendi. İşte o anda aklıma gelen ilk şarkı senin şarkın oldu baba. Yıllar sonra sana dinletebilecektim bu şarkıyı, hem de Mediha Şen’in sesinden:

“O muydu yanımdan geçen, / O muydu beni fark etmeyen. / Endamından eser kalmamış, / Saçlar ağarmış, omuzlar çökmüş. / O muydu yanımdan geçen, / O muydu beni fark etmeyen... / O muydu bir zamanlar / Beni bestekâr eyleyen / Şair edip maniler söyleten / Gönlümde kurulup saltanat süren / O muydu yanımdan geçen, / O muydu beni fark etmeyen.

Şarkıyı gözyaşlarıyla dinledim babacığım, sana ulaştığına inanarak. Hüzün ve buruk da olsa bir hafifleme doldurdu içimi. Ancak kafamın içinde en baştan beri duran soruyu yanıtlayamamıştım. Şarkıdaki kimdi? Dünyalar güzeli sevdiceğin miydi güzelliğinden, neşesinden eser kalmamıştı, yoksa başka bir güzel miydi?

YÜREĞİMİZDEN TAŞANLAR

ŞİİR

UYAN

YAZAN: Metin EROĞLU

UYAN

Hadi uyan

Gün ışığı çilemeye başladı başucunda
Denizler bir mavilik edindi günden
Seher yeline uyup kuşlar tüneğine uçtu
Bu türküyü dinlemeyecek misin?

Hadi uyan
Aydınlığa çık da çil gözlerin ışısin
İlkyazlar sıcağı biriksin yüreğine
Yoksul olsan da uyan
Garip olsan da uyan
Madem ki güzelsin, güzeli yaşatmak için
Madem ki iyisin, iyiliğı yaşatmak için
Madem ki umutlusun, umudu yaşatmak için
Hadi uyan

Denizi dinle yaşamak desin
Toprağı dinle barışmak desin
Göğü dinle sevişmek desin
Bir plak konmuş gramofona
İşte aşk, işte özlem, işte savaşmak gücü
Uyan diyor, uyansana

Hadi uyan
Sevdiğim uyan
N'olur uyan.

UMUT ŞARKILARI

SEVME ZAMANI

<https://www.youtube.com/watch?v=w7LqXb1Qm1U>

SÖZ: Bora Ebeoğlu

MÜZİK: Goran Bregović

SESLENDİREN: OYA-BORA

Al aşkım beni yanına dalmışım sarhoşluğuna.

Bir ömrü senle aşalım al uçur beni sonsuza.

Kaybetmek varsa ne çıkar.

Aşkta yer yok hiç korkuya.

Öyle günler var ki baştan sonu gelmiş.

Böyle istenmiş sen yaşamalısın.

Ayrılık beter ölümden tanrı yazmasın.

Aşkımı benden kimse ayırmasın.

Biz dünyayı çok sevdik ölüm bizden uzak olsun.

Âşık olduk yüreklendik kader bizden yana dursun.

Hasretliği çektirme Tanrım gözümüz yollarda kalmasın.

Ne istersen al götür ama sevda bize aşk bize kalsın.

Al canım beni yanına sevgiye çoktan acıktım.

Sen miydin kaderden yana işte ben de sana düştüm.

Kaybetmek varsa ne çıkar aşkta yer yok hiç korkuya.

Öyle günler var ki baştan sonu gelmiş.

Böyle istenmiş sen yaşamalısın.

Ayrılık beter ölümden tanrı yazmasın.

Aşkımı benden kimse ayırmasın.

Biz dünyayı çok sevdik ölüm bizden uzak olsun.

Âşık olduk yüreklendik kader bizden yana dursun.

Hasretliği çektirme Tanrım gözümüz yollarda kalmasın.

Ne istersen al götür ama sevda bize aşk bize kalsın.